Institut per a la Convivència i l'Èxit Escolar

Memòria curs 2023-2024

- 01 Convivència
- 02 Coeducació
- 03 Benestar

@convivexit

Conselleria d'Educació i Universitats
Direcció General de Primera Infància, Atenció a la Diversitat i Millora Educativa

CONVIVÈXIT Institut per a la Convivència i l'Èxit Escolar

ÍNDEX

I. INTRODUCCIÓ 4
II. MEMBRES DE L'EQUIP 7
III. FUNCIONS 8
IV. ÀMBITS D'ACTUACIÓ 9
V. ACCIONS PER DESENVOLUPAR LES FUNCIONS 10
1. PREVENCIÓ, DETECCIÓ I INTERVENCIÓ 11
1.1 Convivència 11
1.1.1. Recursos, i iniciatives en convivència 11
1.1.2. Protocol de prevenció, detecció i intervenció de l'assetjament i el ciberassetjament 15
1.2 Coeducació: igualtat i diversitat 18
1.2.1 Recursos, i iniciatives en coeducació 18
1.2.2. Protocol d'acompanyament a l'alumnat trans* 25
1.2.3. Protocol de prevenció, detecció i actuació davant les violències masclistes als centres educatius 28
Distribució per illes: 31
Distribució per tipologia de centre: 31
1.3. Benestar físic i emocional 32
1.3.1. Recursos i iniciatives en benestar físic i emocional 32
1.3.2. Protocol d'actuació en cas de risc autolític detectat als centres educatius de les Illes Balears. 36
2. ACOMPANYAMENT I ASSESSORAMENT 43
2.1. Acompanyament i assessorament a Mallorca 44
2.2. Acompanyament i assessorament a Menorca, Eivissa i Formentera 45
3. COMUNICACIÓ 45
4. AVALUACIÓ 46
VI. ANNEXOS 46
ANNEX 1 49
DADES SOBRE LES MEMÒRIES DE CONVIVÈNCIA 2023-2024 49
I. Dades generals 49
II. Programes per a la millora de la convivència 54
III. Recursos externs utilitzats 63
IV. Propostes de millora dels centres educatius 64
ANNEX 2 67
DADES SOBRE LES MEMÒRIES DE COEDUCACIÓ 2023-2024 67

II. Actes commemoratius 25N i 8M amb la subvenció del Pacte d'Estat a través d'IBdona 77
III. Xarxa de centres coeducatius 78
ANNEX 3 82
PLA DE FEINA DE L'INSTITUT PER A LA CONVIVÈNCIA I L'ÈXIT ESCOLAR PER AL CURS 2023-2024 82
I. Objectius i propostes d'actuació de l'Institut 82
II. Activitats i tasques 85
III. Normativa 87
IV. Estudis i avaluació 87

I. INTRODUCCIÓ

L'objectiu principal de l'Institut per a la Convivència i l'Èxit Escolar és acompanyar els centres educatius en el seu procés de millora de la qualitat de la convivència i la coeducació, amb atenció especial en el benestar emocional i la salut mental de l'alumnat i del personal docent.

Durant el curs escolar 2023-2024 s'ha ratificat la importància de les emocions en el desenvolupament personal i en el procés d'aprenentatge, així com la importància de sentir-se bé i sentir-se part de la comunitat com un factor de protecció imprescindible per a les persones i per aprendre i desenvolupar-se de manera integral.

Aquesta MEMÒRIA detalla:

- La feina de prevenció i d'intervenció que ha fet l'equip de l'Institut per a la Convivència i l'Èxit Escolar amb la comunitat educativa.
- Les dades del GestIB relatives als diferents protocols activats des dels centres educatius (Protocol d'assetjament, Protocol de prevenció de conductes autolítiques, Protocol d'acompanyament a l'alumnat transsexual i Protocol de prevenció, detecció i actuació davant les violències masclistes als centres educatius)
- Les dades sobre convivència i coeducació dels centres educatius disponibles a través dels qüestionaris d'avaluació que presenten tots els centres educatius a final de curs.
- El Pla de feina de l'Institut per a la Convivència i l'Èxit Escolar per al curs 2024-2025.

Pel que fa al marc normatiu que orienta i nodreix la feina que desenvolupa l'Institut per a la Convivència i l'Èxit Escolar, destaquen les disposicions següents:

- L'article 27.2 de la Constitució estableix que l'educació ha de tenir per objecte el ple desenvolupament de la personalitat humana en el respecte als principis democràtics de la convivència i els drets i les llibertats fonamentals.
- La Llei orgànica 3/2020, de 29 de desembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'educació, estableix el dret a l'educació i l'obligació del sistema d'assegurar aquest dret garantint una educació de qualitat per a tots els infants. D'acord amb aquesta Llei, els principis i fins de l'educació inclouen: l'educació en drets humans (art. 2.*b)*); l'educació en els valors de llibertat, responsabilitat, democràcia, solidaritat, igualtat, respecte, justícia i no discriminació (art. 1.*c)*); l'educació per a la pau i la no-violència (art. 1.*k)*, 2.*c)* i 2.*e)*); l'educació per a la ciutadania activa, crítica i responsable (art. 1.*l)* i 2.*k)*); l'educació per a la convivència, el respecte, la prevenció de

conflictes i la seva resolució pacífica, així com per a la no-violència en tots els àmbits de la vida personal, familiar i social, i en especial en el de l'assetjament escolar i ciberassetjament, amb la finalitat d'ajudar l'alumnat a reconèixer qualsevol maneres de maltractament, abús sexual, violència o discriminació i a reaccionar-hi (art. 1.*k)*).

- Segons la Llei orgànica 8/2021, de 4 de juny, de protecció integral a la infància i l'adolescència davant de la violència, l'educació ha de tenir un protagonisme especial en la tasca preventiva de la violència, en la detecció precoç, tant en contexts d'aprenentatge presencial com virtuals, i en la generació d'entorns protectors en l'àmbit escolar. És necessari impulsar un canvi de mirada: no és el que succeeix al meu centre, és allò que els passa als infants i joves del meu centre. Els centres escolars tenen l'obligació d'informar les autoritats de qualsevol indici de violència sobre un menor.

Atesos el marc normatiu anterior i el Disseny Universal d'Aprenentatge (DUA), és indiscutible que el centre educatiu ha d'esdevenir un entorn segur, amable i acollidor en què s'equilibrin les mancances amb què l'alumnat arriba a les aules. Ha de ser l'espai on s'eliminin totes les desigualtats i els mecanismes discriminatoris per raó de sexe, identitat i expressió de gènere; característiques físiques, psíquiques o sexuals; diversitat familiar; ètnia, procedència o classe social. També ha de ser l'espai en què tant l'alumnat com la resta de membres de la comunitat educativa puguin desenvolupar lliurement les seves identitats en un clima d'igualtat real i sense cap tipus de condicionants i limitacions. Alguns dels objectius del sistema educatiu són el respecte dels drets i les llibertats fonamentals i l'exercici de la tolerància dins els principis democràtics de convivència.

Aprendre a viure junts constitueix, sense cap dubte, una de les finalitats bàsiques de l'educació i un repte per als centres educatius, on l'alumnat ha d'aprendre a conviure i a conèixer millor les altres persones. S'ha de crear un entorn que impulsi la realització de projectes comuns, la prevenció de conflictes i, en tot cas, la resolució pacífica d'aquests.

L'any 2008 es creà l'Institut per a la Convivència i l'Èxit Escolar (d'ara endavant, l'INSTITUT) mitjançant el Decret 10/2008, de 25 de gener (BOIB núm. 15, de 31 de gener), com a òrgan de caràcter consultiu i organitzatiu d'activitats que ajudin a la prevenció de situacions de conflicte; la recerca de l'èxit escolar, la socialització i formació complementària de l'alumnat, i el coneixement, l'anàlisi, l'avaluació i la valoració de la convivència als centres educatius. L'àmbit de l'INSTITUT són els centres educatius de la comunitat autònoma de les Illes Balears. A les Direccions Territorials de la Conselleria d'Educació i Universitats de Menorca i d'Eivissa i Formentera l'INSTITUT té personal adscrit des del setembre de 2022 i fins a l'agost de 2024.

Més concretament, el Decret 10/2008 estableix en l'article 3 que la finalitat de l' INSTITUT ha de ser contribuir a l'anàlisi de conflictes i el suport a les activitats de prevenció organitzades des de l'Administració educativa; al disseny d'activitats

socioeducatives que fomentin la creació de vincles positius entre els membres de la comunitat escolar, en col·laboració amb altres administracions i entitats; i al suport als centres educatius per a l'elaboració de plans i actuacions destinats a promoure la convivència.

L'article 4.12 del Decret esmentat indica que una de les funcions de l'INSTITUT és «elaborar i aprovar la memòria del treball realitzat al llarg de l'any escolar». A més, l'article 6 especifica que el director o directora ha de «presentar al Consell Escolar de les Illes Balears la memòria anual d'actuacions de l'INSTITUT i escoltar i, si escau, recollir les indicacions que facin els representants de la comunitat escolar».

Així doncs, aquesta MEMÒRIA és una eina molt valuosa per a la millora de la tasca que desenvolupa l'Institut. Analitzam el present per millorar el futur.

II. MEMBRES DE L'EQUIP

Durant el curs 2023-2024, l'equip de l'INSTITUT l'han format els membres següents:[1]

- Ana Maria Amengual, directora
- Catherine Adrover, assessora tècnica docent (ATD Mallorca)
- Lluïsa Ramis, assessora tècnica docent (ATD Mallorca)
- Maria Bel Andreu, assessora tècnica docent (ATD Mallorca)
- Ana Merino, assessora tècnica docent (ATD Mallorca)
- Myriam Sánchez, assessora tècnica docent (ATD Menorca)
- Present Ortiz, assessora tècnica docent (ATD Eivissa i Formentera)

[1] Finalitzat el curs 2023-2024, tots els membres de l'equip han cessat en les seves funcions. La nova memòria ha estat elaborada per l'equip entrant, prenent com a base les dades objectives registrades al GestIB.

III. FUNCIONS

Les funcions principals de l'Institut per a la Convivència i l'Èxit Escolar de les Illes Balears, esmentades en el Decret 10/2008, de 25 de gener (BOIB núm. 15, de 31 de gener de 2008), són les següents:

1. Actuar com a òrgan permanent de recollida d'informació sobre la convivència escolar i promoure la investigació sobre diferents corrents i tendències.
2. Analitzar la informació recollida sobre la convivència als centres educatius de les Illes Balears i proposar els plans d'actuació corresponents.
3. Proposar, a partir de les dades recollides, actuacions concretes i susceptibles d'aplicació com:
   a) L'elaboració i la difusió de models de convivència que facilitin a la comunitat educativa estratègies per a la millora de les relacions, i de programes que afavoreixin la prevenció o la resolució de conflictes.
   b) L'assessorament a les famílies sobre l'actuació en casos de conflicte i assetjament escolar.
   c) La formació del professorat i de l'alumnat en matèria de prevenció i resolució de conflictes i en tasques de mediació.

4. Orientar les famílies, l'alumnat i el personal dels centres docents pel que fa a la convivència escolar i la coeducació.
5. Col·laborar i assessorar en l'elaboració, l'avaluació o el seguiment dels plans de convivència escolar i de coeducació.
6. Difondre l'anàlisi de les dades i de les experiències dels centres sobre els plans d'actuació aplicats.
7. Promoure la col·laboració entre totes les institucions implicades en matèria de convivència escolar i coeducació.
8. Col·laborar en el disseny d'actuacions i programes encaminats a la millora del rendiment educatiu.
9. Col·laborar en l'impuls de l'èxit escolar com a mesura de prevenció de situacions de risc d'abandonament del sistema educatiu i, per tant, de prevenció de situacions de conflicte en l'àmbit escolar.
10. Promoure la col·laboració de les diverses entitats locals, insulars i autonòmiques, així com d'altres associacions d'àmbit escolar i social, en el disseny i la realització d'aquestes activitats socioeducatives.
11. Elaborar i aprovar la memòria del treball realitzat al llarg de l'any escolar.

IV. ÀMBITS D'ACTUACIÓ

La convivència als centres educatius és una tasca complexa. Es construeix mitjançant les relacions que s'estableixen entre totes les persones que formen part de la comunitat educativa: alumnat, professorat, personal del centre, famílies i entorn educatiu i és imprescindible comptar amb el suport de totes les parts implicades.

La convivència escolar té la mirada posada en l'accés universal (DUA) i en la inclusió de diferents necessitats i capacitats, així com en l'eliminació d'entrebancs per al progrés de tot l'alumnat. Els centres educatius són i han de ser espais de convivència positiva, sana i segura. Tot l'alumnat té dret a ser educat en un clima de seguretat i de benestar personal.

A l'informe de Jacques Delors (1996) se citen els quatre pilars de l'educació: aprendre a conèixer, aprendre a fer, aprendre a ser i aprendre a conviure. Els dos darrers pilars són els aprenentatges menys treballats als centres educatius. Per tant, esdevé una necessitat integrar-los de manera transversal en totes les etapes educatives, si es vol aconseguir un benestar personal i social més significatiu.

El context és canviant però el nostre objectiu continua ferm, potenciar la convivència positiva i el benestar del nostre alumnat i professorat, així com el de tota la comunitat educativa. Per això, és necessari treballar les relacions positives i els valors de la solidaritat, la tolerància, l'empatia, la inclusió, la igualtat, el respecte i la justícia, és a dir, tots els valors presents en la ciutadania democràtica. De conviure, se n'aprèn convivint, independentment de l'espai on es treballi. Els valors abans esmentats, tan essencials, han de permetre construir les competències emocionals, socials i ètiques de l'alumnat, les quals els han de potenciar la seva estima personal, la dels altres i la del seu entorn, amb respecte i acceptació de les diferències. Millorar el sentiment de pertinença al centre educatiu i el benestar emocional contribueixen a la disminució dels conflictes i a la millora del clima escolar i dels aprenentatges.

L'aprenentatge sempre requereix d'acompanyament, intercanvi d'idees, afectes i conflictes. Com hem indicat, les competències vinculades amb el desenvolupament d'una convivència positiva són de caire emocional, moral, social i cognitiu. No són específiques de cap assignatura, sinó que s'han de treballar de manera transversal i han d'impregnar el clima i la cultura de centre. Amb aquest objectiu, l'Institut acompleix la tasca que té encomanada i se centra en els tres àmbits següents:

— convivència,
— coeducació (igualtat, i diversitat sexual i de gènere),
— benestar emocional i físic.

V. ACCIONS PER DESENVOLUPAR LES FUNCIONS

L'Institut du a terme diverses accions en cada un dels àmbits següents: convivència, coeducació (igualtat i diversitat sexual i de gènere) i benestar físic i emocional, les quals s'expliquen a continuació.

La pàgina web de Convivèxit i la xarxa social Instagram són un espai en què compartim recursos, notícies i anunciam les novetats en tots els àmbits.

1. PREVENCIÓ, DETECCIÓ I INTERVENCIÓ

1.1 Convivència

1.1.1. Recursos, i iniciatives en convivència

- **Recursos**

Jocs de cartes i pòsters "Emociona't" i "Què necessites?" amb unes instruccions d'aplicació.

IMATGE 1. Cartes i pòster "Emociona't"

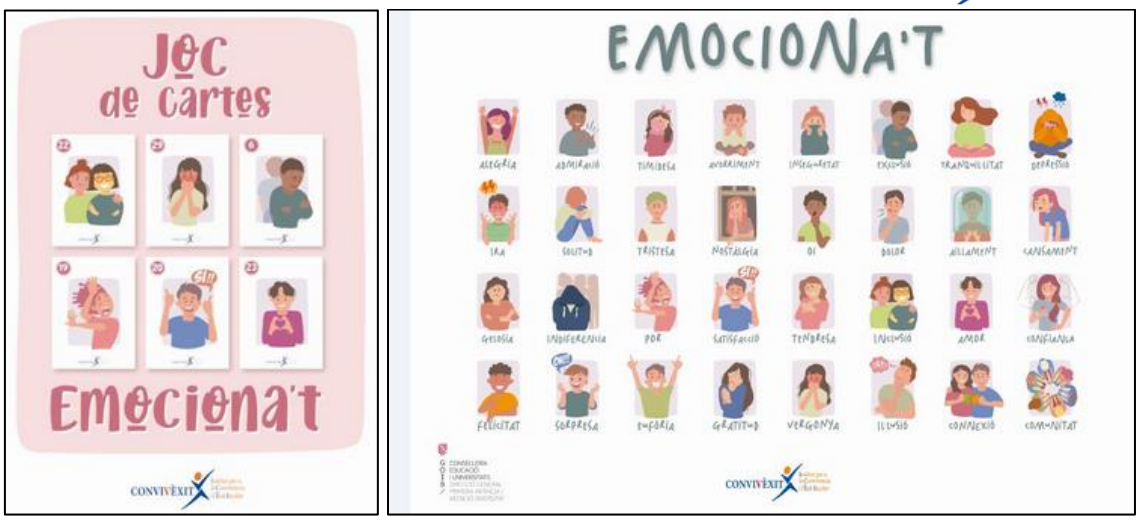

IMATGE 2. Cartes i pòster "Què necessites?"

Aquest material s'integra com a recurs de suport dins les guies en línia de primària i secundària "Parells per a la convivència", i està pensat per ser utilitzat de manera flexible, tant per promoure el diàleg amb l'alumnat com per intervenir en la resolució de conflictes. La seva versatilitat permet adaptar-lo a diferents situacions i propostes pedagògiques.

El material es troba disponible en format digital a la pàgina web de Convivèxit, i també en format físic a la seu de la Conselleria d'Educació i Universitats, des d'on els centres educatius poden sol·licitar exemplars per fer-lo servir a les seves aules.

Aquest material va ser enviat a tots els centres educatius de les Illes Balears.

Sociescuela

Aquest curs escolar, i com a pla pilot, s'ha emprat l'eina Socioescuela, un test de convivència sorgit a la Universitat Complutense de Madrid. El seu principal objectiu és detectar a aquells alumnes amb situacions de vulnerabilitat dins dels grups de classe, amb la finalitat de modificar la seva situació i evitar la victimització. També fa propostes d'agrupacions, estableix línies d'intervenció dins els grups- classe en base a les necessitats detectades i valora globalment el clima d'aula.

En relació amb l'avaluació, posseeix unes característiques similars a projectes realitzats en altres països, com el projecte KIVA desenvolupat a Finlàndia o el projecte TRAILS desenvolupat a Holanda. Enguany, alguns centres educatius han emprat l'eina, fent una valoració positiva. Així, es preveu poder comptar amb aquest recurs pel curs escolar 24/25, a disposició de tota la comunitat educativa.

Backpack – Cinema educatiu i social

Aquest curs escolar, els centres educatius adscrits a la Xarxa de centres per a la convivència han pogut accedir, durant un mes, a la plataforma digital Backpack, un recurs audiovisual que ofereix una àmplia selecció de pel·lícules i curtmetratges pensats per treballar amb l'alumnat diferents continguts i valors, com la interculturalitat, l'educació emocional, la resolució de conflictes, la inclusió i el respecte a la diversitat.

Cada títol va acompanyat de material pedagògic dissenyat per fomentar la reflexió, el debat i l'anàlisi crítica a l'aula, afavorint espais de diàleg i construcció col·lectiva del coneixement. Aquesta proposta ha estat molt ben valorada pels centres participants, que han destacat tant la qualitat dels materials com la seva utilitat per treballar la convivència de manera significativa i atractiva.

- **Activitats de formació sobre convivència**

a) **Trobada de l'alumnat promotor de la convivència i el benestar a Mallorca i Eivissa.**

Les trobades de l'alumnat promotor de la convivència i el benestar tenen com a objectiu reconèixer i compartir la feina realitzada en la prevenció i detecció de conductes conflictives als centres educatius. Aquestes jornades, concebudes com a espais de celebració i reflexió, inclouen activitats diverses

com representacions teatrals, cercles de diàleg i altres propostes participatives. Concretament, s'organitzaren 3 trobades en diferents dies:

— Eivissa, 16 d'abril de 2024, a l'Auditori Caló de s'Oli.
— Mallorca, 25 d'abril de 2024, a l'Auditori d'Alcúdia. Varen assistir un total de 29 alumnes d'Educació Primària i 198 alumnes d'Educació Secundària Obligatòria.
— Mallorca, 26 d'abril de 2024. A l'Auditori d'Alcúdia. Varen assistir un total de 93 alumnes d'Educació Primària i 117 alumnes d'Educació Secundària Obligatòria.

b) Formació en prevenció, detecció i intervenció en casos d'assetjament i ciberassetjament escolar.

— Durada: 9 hores
— Formadores: Càndida Enciso Figueroa, orientadora; i Victòria Picó Aguiló, orientadora
— Participants: 67 persones inscrites.
— Continguts:
  - El protocol d'actuació respecte a l'assetjament i ciberassetjament escolar de la Conselleria d'Educació i Formació Professional.
  - La prevenció de l'assetjament i el ciberassetjament escolar des del Pla de Convivència.
  - Elements i eines d'identificació de situacions d'assetjament i ciberassetjament escolar.
  - Estratègies d'intervenció en casos d'assetjament i ciberassetjament escolar.

c) Formació en creació i dinamització d'un servei de mediació entre iguals.

— Durada: 23 h
— Formadores: Àngels Garcia Cunyat i Juana Olivares Abellán, professores de secundària amb formació i experiència en mediació i PR.
— Participants: 31 persones inscrites.
— Continguts:
  - Funcionament del Servei de Mediació del centre.
  - Creació de grup.
  - Repàs dels Blocs de Continguts i Activitats: Comprensió del conflicte, comunicació oberta, expressió d'emocions, sentiments, habilitats de pensaments, participació activa, convivència pacífica, procés de mediació.
  - Propostes de millora de la difusió, implementació i eficàcia del servei de mediació escolar.

d) Jornada de la xarxa de centres per a la convivència

Durada: 8 h

— Formadores: Maria García Gómez, Doctora en Psicologia especialista en intel·ligència emocional.
— Participants: 105 persones inscrites.
— Continguts:
  - Ambients amables (patis, aula de la calma).
  - Participació de les famílies.
  - Foment del bon tracte.
  - Prevenció de l'assetjament.
  - Cercle de resolució de conflictes.
  - Persona coordinadora de benestar i protecció.
  - Participació de l'alumnat del centre.

1.1.2. Protocol de prevenció, detecció i intervenció de l'assetjament i el ciberassetjament

L'assetjament entre iguals és una problemàtica present amb certa freqüència en l'àmbit escolar. La seva incidència és especialment elevada entre els 10 i els 14 anys, coincidint amb el darrer cicle de primària i el primer de secundària, una etapa de transició i canvis importants per a l'alumnat.

Aquest tipus de situacions tenen un impacte profund i negatiu, no només en les víctimes, que pateixen directament l'agressió, sinó també en els agressors, que poden consolidar patrons de conducta perjudicials. A més, els companys i companyes que presencien els fets sense intervenir —els anomenats espectadors passius— també en resulten afectats, sovint desenvolupant una desconnexió emocional que pot derivar en una pèrdua d'empatia i sensibilitat envers el patiment aliè. L'assetjament escolar deteriora el clima de convivència tant a l'aula com al conjunt del centre, i, en definitiva, empitjora la qualitat de vida i el benestar emocional de tota la comunitat educativa.

El Protocol elaborat al 2016 és una gran eina per afrontar l'assetjament a les escoles. Permet donar una resposta ràpida i eficaç, aturar l'assetjament, minimitzar l'impacte en les persones i millorar la convivència del grup. Els centres educatius estan molt conscienciats sobre la construcció d'entorns segurs amb tolerància zero a qualsevol tipus de maltractament, abús o discriminació. El professorat de cada vegada està més capacitat per detectar i acompanyar en aquests processos delicats i dolorosos.

Les dades relatives a l'assetjament escolar s'obtenen a través del GestIB, mitjançant un procediment objectiu, fiable i confidencial. Aquesta informació prové de les notificacions que l'equip d'orientació dels centres educatius registra de

manera prescriptiva, en el moment de gestionar un cas de sospita d' assetjament escolar.

Durant el curs 23/24 s'han obert 747 protocols de prevenció, detecció i intervenció de l'assetjament i el ciberassetjament escolar. Al curs anterior, el 2022-2023 es van obrir 713 protocols. Així, ha hagut un increment de casos del 4'77%.

A continuació, el gràfic I representa la distribució percentual per illes dels protocols d'assetjament i ciberassetjament escolar activats a les Illes Balears durant el curs 23/24. Mallorca concentra el 74,2% dels casos, molt per damunt d'Eivissa (16,5%), Menorca (9,2%) i Formentera (1,1%). Aquesta distribució no només reflecteix la incidència d'aquests casos, sinó també la densitat i volum de la població escolar de cada illa. Mallorca, com a illa principal, compta amb la major part de la població de les Balears, així com amb una major concentració de centres educatius.

GRÀFIC 1. *Dades dels protocols d'assetjament i ciberassetjament escolar per illes.*

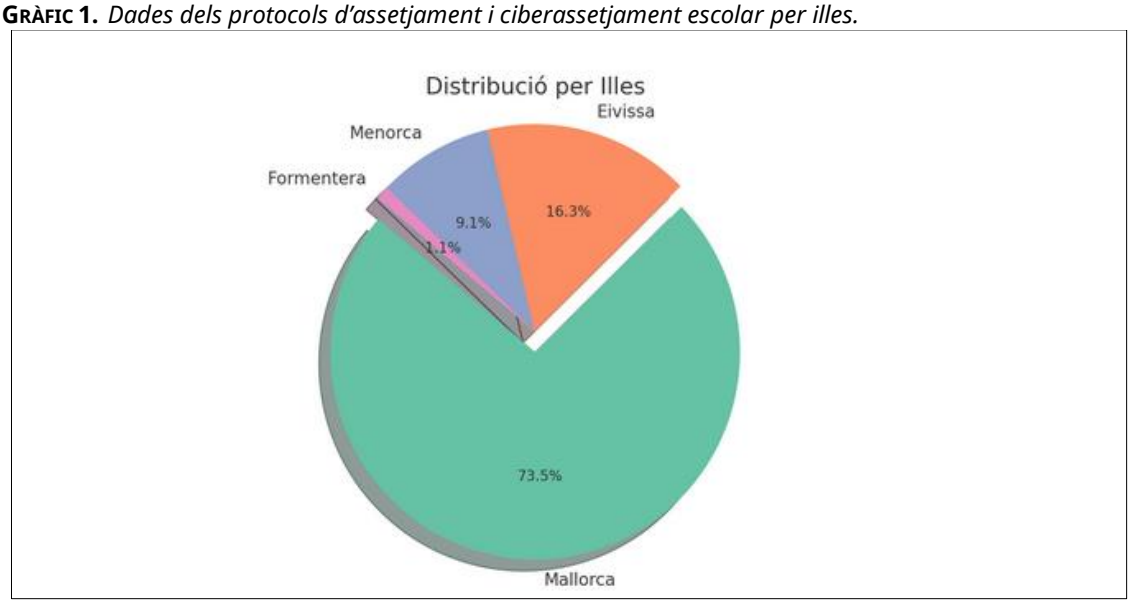

El gràfic II representa la proporció de protocols activats segons el nivell educatiu. El nivell amb més incidència és l'Educació Secundària Obligatòria (ESO), amb un 56,6% del total de protocols, seguit de l'Educació Primària (EP) amb un 33,5%. Els altres nivells tenen una incidència molt menor: Batxillerat (1,5%), CFPB (1,8%), CFGM (1,4%), CFGS (0,5%) i Educació Infantil (0,1%). La concentració més alta de protocols d'assetjament i ciberassetjament a l'ESO pot explicar-se per diversos factors. D'una banda, aquesta etapa coincideix amb l'adolescència, un període de canvis emocionals i identitaris en què els conflictes interpersonals són més freqüents. A més, és en aquesta franja d'edat quan augmenta l'ús de dispositius mòbils i xarxes socials, eines que poden afavorir situacions de ciberassetjament. A primària, tot i que els casos també existeixen, la seva naturalesa és diferent i potser menys visible, mentre que en etapes postobligatòries, com Batxillerat o la Formació Professional, els conflictes poden quedar fora del radar institucional o ser abordats d'una altra manera, ja que l'alumnat és més gran, autònom i sovint menys vinculat a la vida escolar quotidiana.

GRÀFIC 2. *Dades dels protocols d'assetjament i ciberassetjament escolar per etapes educatives.*

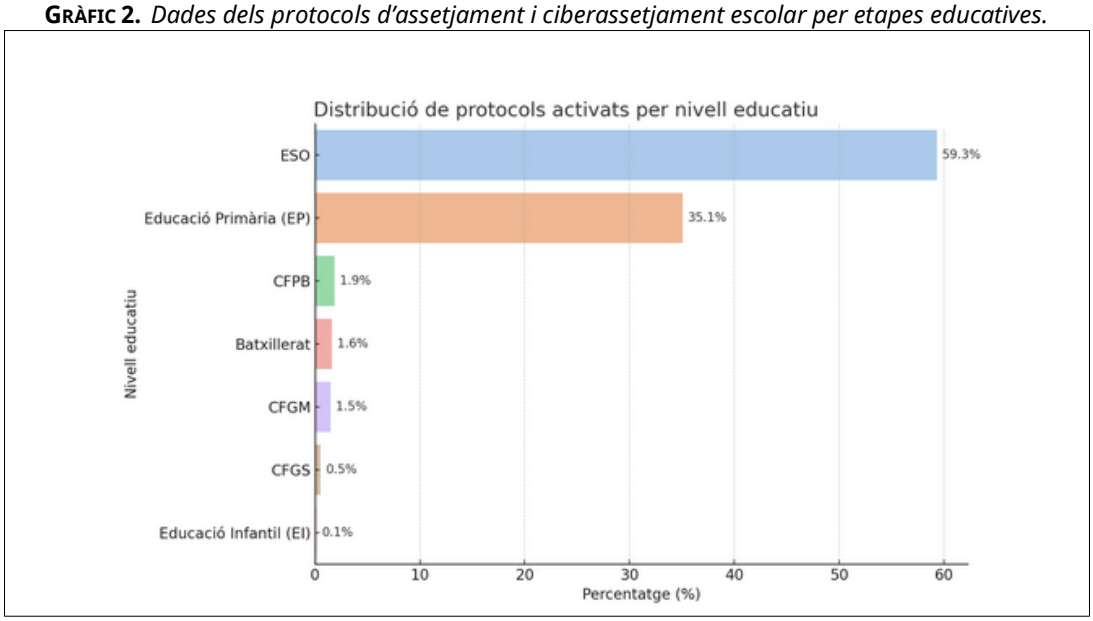

Per altra banda, tal com es pot contemplar al gràfic III, la major part dels protocols d'assetjament i ciberassetjament activats durant el curs 23/24 s'han registrat als centres educatius públics, que concentren un 73,2% del total. Els centres concertats representen el 26,8% restant.

GRÀFIC 3. *Dades dels protocols d'assetjament i ciberassetjament escolar per titularitat dels centres.*

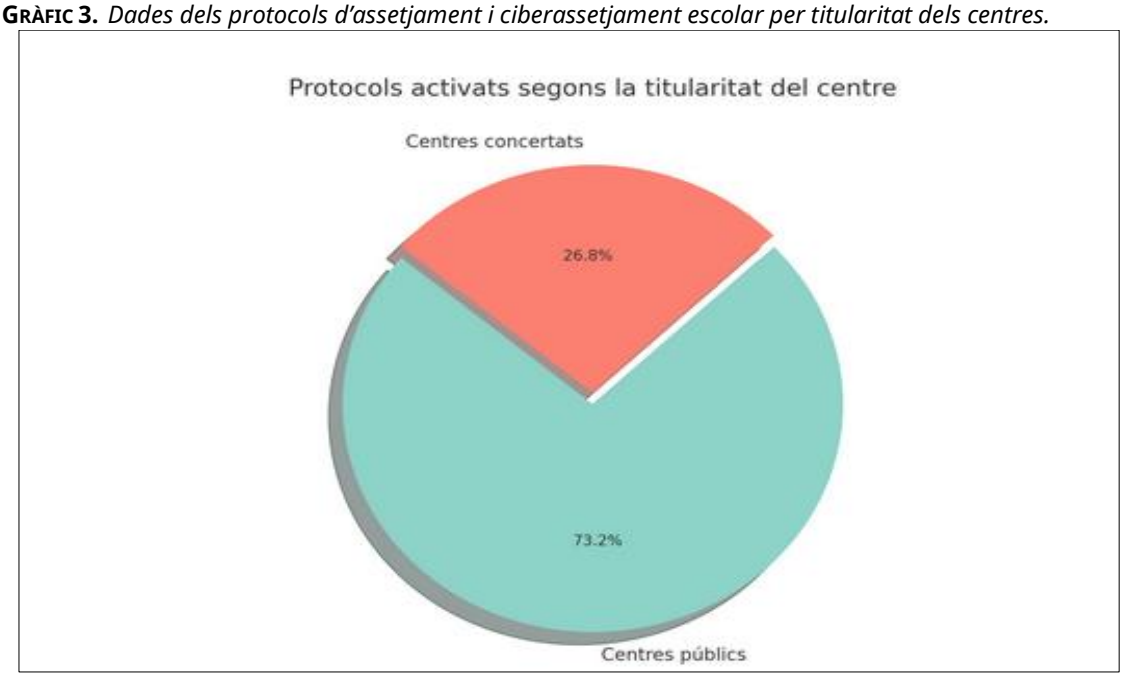

1.2 Coeducació: igualtat i diversitat

1.2.1 Recursos, i iniciatives en coeducació

❖ **Participació en Jornades i Trobades**

— Participació al II Congrés Balear sobre Salut Mental infanto-juvenil d'Amiticia.

❖ **II Jornada de Benestar Emocional. Fomentem pigmalions positius.**

La Jornada va tenir lloc el dia 7 de febrer de 2024; hi participaren 150 participants de totes les illes.
Lloc: Fundació La Caixa, Palma

Es desenvoluparen les ponències següents:

- Redes sociales, salud mental y gestión emocional. Ponent: Arun Mansukhani.
- Prevenció de la conducta suïcida en l'àmbit educatiu. Ponent: Francisco Villar Cabeza.
- ¿Qué hace el mando de la tele en el frigo? Ponent: Fernando Tobías Moreno. Ponent: La vivencia emocional de un entorno seguro y protector. Ponent: Pepa Hornos.

Es varen fer sis tallers simultanis:

- Després de la conducta suïcida, a càrrec AFASIB
- Las personas menores en duelo, a càrrec de Pablo Rodríguez González
- Acompanyament a l'alumnat que revela conducta suïcida, a càrrec Francisco Villar Cabeza.
- Educació emocional a les aules, l'assignatura imprescindible, a càrrec de Carme Pujol
- Aprender a Atender, a càrrec de Fernando Tobías Moreno.
- Esas cosas que nos pesan o cómo prevenir la salud mental en el aula, a OCCIMORONS. Pablo Rodríguez Coca.

❖ **Programa d'accions de sensibilització als centres educatius entorn al 25N, publicat en les resolucions següents:**

- Resolució conjunta de la directora general de Primera Infància, Innovació i Comunitat Educativa i de la directora de l'Institut Balear de la Dona de dia 24 de maig de de 2023 per la qual es convoquen els centres docents que imparteixen ensenyaments no universitaris de les Illes Balears a participar en el programa «Accions de sensibilització per a la promoció de la igualtat i la prevenció de la violència masclista als centres educatius en el marc de la celebració del 25 de novembre, Dia Internacional per a l'Eliminació de la

Violència contra les Dones, i el 8 de març, Dia Internacional de les Dones», per al curs 2023-2024

- Resolució conjunta de la directora general de Primera Infància, Innovació i Comunitat Educativa i de la directora de l'Institut Balear de la Dona de dia 24 de maig de de 2023 per la qual es convoquen els centres docents que imparteixen ensenyaments no universitaris de les Illes Balears a participar en el programa «Accions de sensibilització per a la promoció de la igualtat i la prevenció de la violència masclista als centres educatius en el marc dels projectes coeducatius de centre i de la celebració del 25 de novembre, Dia Internacional per a l'Eliminació de la Violència contra les Dones, i el 8 de març, Dia Internacional de les Dones, per al curs 2023-2024», per part dels centres sostinguts parcialment amb fons públics (centres concertats).

Total de centres educatius participants

Els centres participants han estat 160 en total, a totes les illes distribuïts de la següent manera:

GRÀFIC 3. *Distribució dels centres participants per illa*

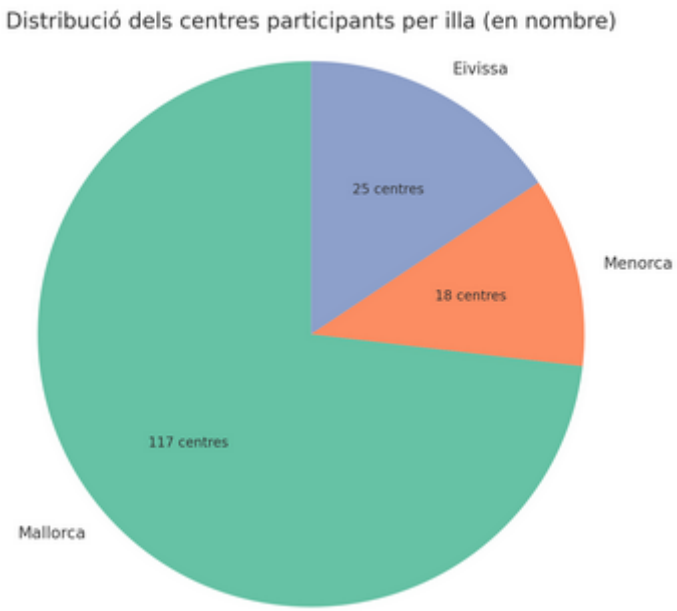

Accions realitzades pels centres educatius

GRÀFIC 4. *Accions realitzades pels centres educatius*

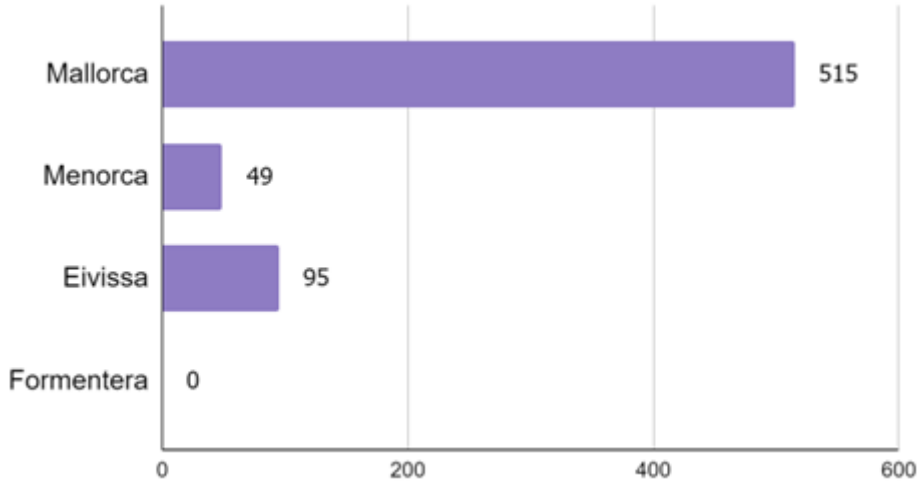

Distribució per tipologia de centres educatius

GRÀFIC 5. *Distribució per tipologia de centres educatius*

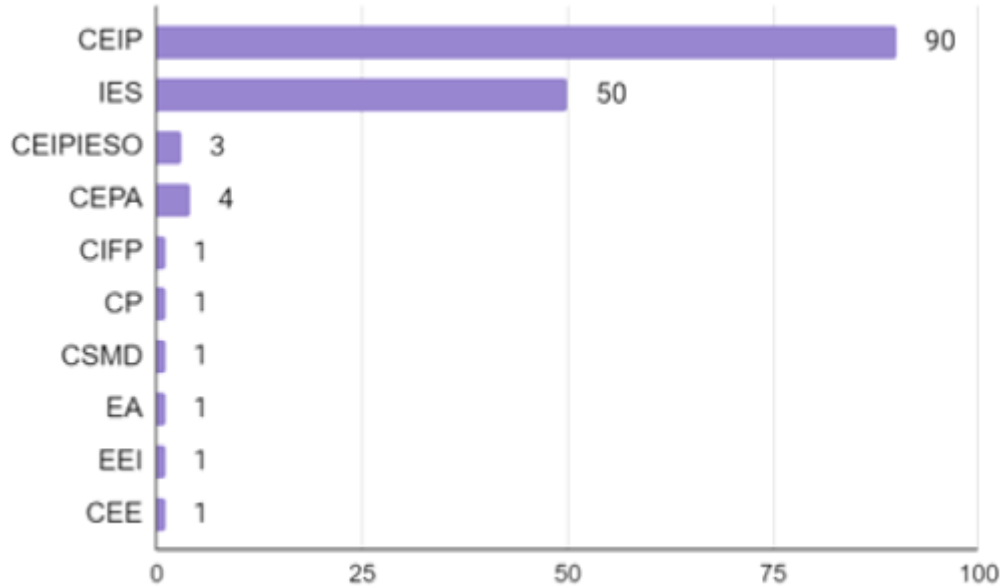

El curs 2023/24 ha suposat un increment global de centres participants, tot i la lleugera reducció de CEIP i IES. Destaca la diversificació de tipologies de centre, amb la participació de centres que no apareixien el curs anterior, com els d'adults, les escoles infantils i artístiques. Aquesta ampliació indica un interès creixent i més transversal en les iniciatives educatives implementades.

GRÀFIC 6. *Participació percentual per tipus de centre*

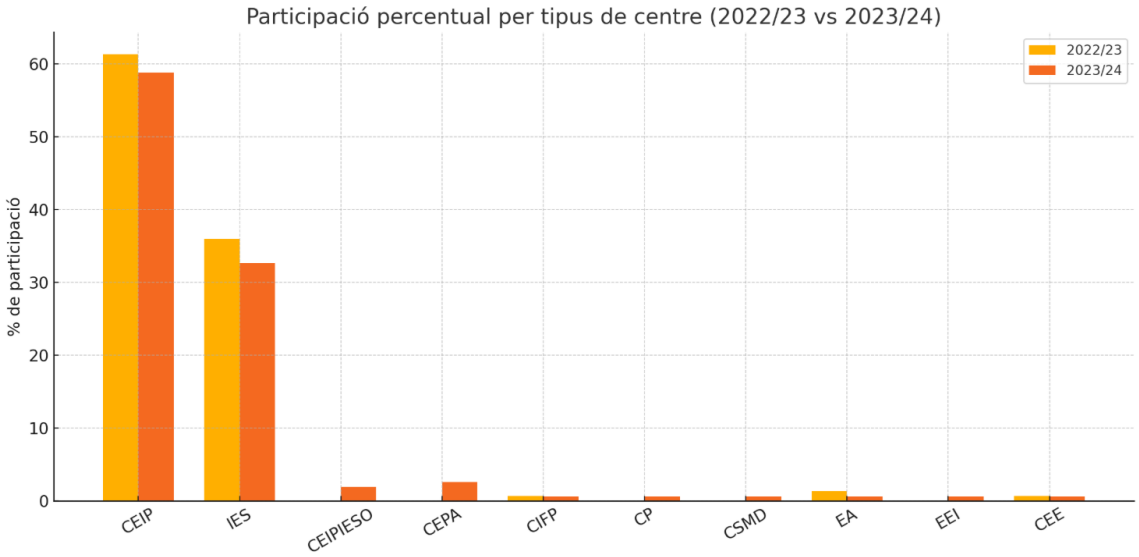

Activitats realitzades pels centres educatius

S'han realitzat 659 accions des de gener a juny de 2024. Destacam algunes de les accions realitzades en els centres públics de les Illes Balears:

- **Activitats relacionades amb la dinamització de la biblioteca coeducativa:** foment de lectures coeducatives, la Biblioteca lila, la biblioteca mòbil coeducativa, realització d'animacions lectores, maletes viatgeres, ampliació de les biblioteques del centre amb llibres i contes coeducatius...
- **Coeducació a través de diferents activitats artístiques:** música com batucades, pintores, il·lustradores, murals col·laboratius, artteràpia coeducativa, concert-recital, taller de creació de música rap coeducativa, creació de videoclips, recitals de poesia composta per dones de les Illes Balears, concursos fotogràfics, creació d'escultures que representen dones reivindicatives, creació de dissenys i construcció de joies inspirant-se en la lluita de les dones per la igualtat de gènere.

- **Contacontes** (*La Valentina i les sabates màgiques*, *Cançons per a la Matilda*, *Tomeu gra-nera i els contes per a la igualtat*, *Les princeses també es tiren pets*, etc.)
- **Tallers** (Sexualitat i cos, Prevenció de la violència de gènere, igualtat i conductes sexistes, noves masculinitats, educació afectivosexual, estereotips i rols de gènere en les professions, educació emocional, escriptura per a la igualtat de gènere...).
- **Xerrades/tallers de la Guàrdia Civil, Policia tutor, Policia Nacional** sobre el control parental, els riscos del sexting i les seves conseqüències, les xarxes socials, pornografia,...
- **Teatre social i teatre per a la consciència** per reconèixer estereotips de gènere i deconstruir els valors de la masculinitat hegemònica, així com també lectures dramatitzades.
- **Formacions als claustres:** "*La importància de la coeducació com a contingut transversal*".
- **Altres activitats com:** Una dona important en la meva vida, dones importants de les Illes Balears i del món, la dona i les professions, visualització de vídeos i reflexió posterior, escape room,...
- **Esdeveniments i activitats esportives:** Cursa de la dona, activitats per visibilitzar la dona en el món esportiu, anàlisi de notícies, informatius i situacions relacionades amb l'esport i la dona.
- **Jocs de rol** per detectar situacions de discriminació amb les ulleres liles i visionat i lectura de diferents històries per detectar situacions estereotipades.
- **Cinefòrums, visionat, comentari i anàlisi crítica** de pel·lícules i/o documentals amb i sense perspectiva de gènere.
- **Transformació d'espais comuns en espais coeducatius:** Impressió i col·locació de vinils a les escales, creació d'espais i jocs coeducatius al pati, banys, senyalització del centre amb llenguatge inclusiu, etc.
- **Ponències, xerrades i tallers per a famílies**

❖ **Activitats de formació sobre coeducació organitzades per l'Institut**

Els programes formatius que l' INSTITUT va organitzar durant el curs 2023-2024 són els següents:

a) Metodologies artístiques per combatre la normalitat (Menorca)

- Durada: 8 hores
- Places: 25
- Illa: Menorca presencial.

- Esdeveniment: 17652
- Continguts:
    - Es tracta d'una formació en diversitat de gènere i sexualitat que té molt present la interseccionalitat, i que treballa a partir del material pedagògic: "Street fighters. Metodologies per combatre la normalitat".
    - Es compartiran tècniques artístiques i corporals per a portar a l'aula.

b) Detecció, contenció i abordatge de les violències masclistes amb adolescents

- Durada: 10 hores
- Places: 30
- Illa: Mallorca presencial.
- Esdeveniment: 17623
- Continguts:
    - Atenció amb adolescents víctimes de violència de gènere.
    - La violència en l'entorn visual.
    - Atenció amb la família i l'entorn de l'adolescent.
    - Treball en xarxa.
    - Contenció emocional i casos pràctics.

c) Protocol de violències masclistes al centres educatius (Menorca)

- Durada: 8 hores
- Places: 25
- Illa: Menorca presencial.
- Esdeveniment: 17642
- Continguts:
    - Tipus de violències masclistes recollides al protocol.
    - Factors de risc i factors de protecció.
    - Senyals d'alarma per a la identificació de casos de violència masclista.
    - Circuit d'actuació del protocol de violència masclista (fluxgrama).
    - Intervenció: actuacions immediates i gestió del protocol.
    - Entrevista i habilitats comunicatives.
    - Acompanyament sensible a les persones implicades
    - Serveis i recursos existents.

d) Protocol de violències masclistes al centres educatius (Eivissa i Formentera)

- Durada: 8 hores
- Places: 35
- Illa: Eivissa i Formentera presencial.
- Esdeveniments: 17645

- Continguts:
    - Tipus de violències masclistes recollides al protocol.
    - Factors de risc i factors de protecció.
    - Senyals d'alarma per a la identificació de casos de violència masclista.
    - Circuit d'actuació del protocol de violència masclista (fluxgrama).
    - Intervenció: actuacions immediates i gestió del protocol.
    - Entrevista i habilitats comunicatives.
    - Acompanyament sensible a les persones implicades
    - Serveis i recursos existents.

e) Metodologies artístiques per combatre la normalitat (Mallorca)

- Durada: 9 hores
- Places: 25
- Illa: Mallorca presencial.
- Esdeveniment: 17640
- Continguts:
    - Es tracta d'una formació en diversitat de gènere i sexualitat que té molt present la interseccionalitat, i que treballa a partir del material pedagògic: "Street fighters. Metodologies per combatre la normalitat".
    - Es compartiran tècniques artístiques i corporals per a portar a l'aula.

f) Estratègies per a liderar un canvi a l'escola: El rol de l'agent de coeducació"

- Durada: 22 hores
- Places: 35
- Illa: Autonòmic. Mixt.
- Esdeveniment: 17617
- Continguts:
    - La figura de l'agent de coeducació. El marc normatiu.
    - La perspectiva crítica a la coeducació: pedagogies feministes.
    - El lideratge dels/ de les agents de coeducació.
    - Resistències contextuals i personals per a incorporar la coeducació.
    - Estratègies per a integrar la mirada coeducadora al currículum i a la cultura de centre.

g) Protocol de violències masclistes al centres educatius (Mallorca)

- Durada: 9 hores
- Places: 40
- Illa: Mallorca presencial.
- Esdeveniment: 17556
- Continguts:

- Tipus de violències masclistes recollides al protocol.
- Factors de risc i factors de protecció.
- Senyals d'alarma per a la identificació de casos de violència masclista.
- Circuit d'actuació del protocol de violència masclista (fluxgrama).
- Intervenció: actuacions immediates i gestió del protocol.
- Entrevista i habilitats comunicatives.
- Acompanyament sensible a les persones implicades.
- Serveis i recursos existents.

1.2.2. Protocol d'acompanyament a l'alumnat trans*

Durant el curs 2023-2024 s'han tramitat 41 protocols d'acompanyament a l'alumnat trans*, d'aquest 36 han sol·licitat fer el canvi de nom del registral al sentit, com una de les principals mesures d'acompanyament. D'aquests un 91,4% han fet trànsit de dona-home, un 5,7% de home-dona i un 2,8% fa referència a altres tipus de trànsit (no binari, fluid).

GRÀFIC 7. *Dades de percentatge de protocol d'acompanyament a l'alumnat trans* per gènere*

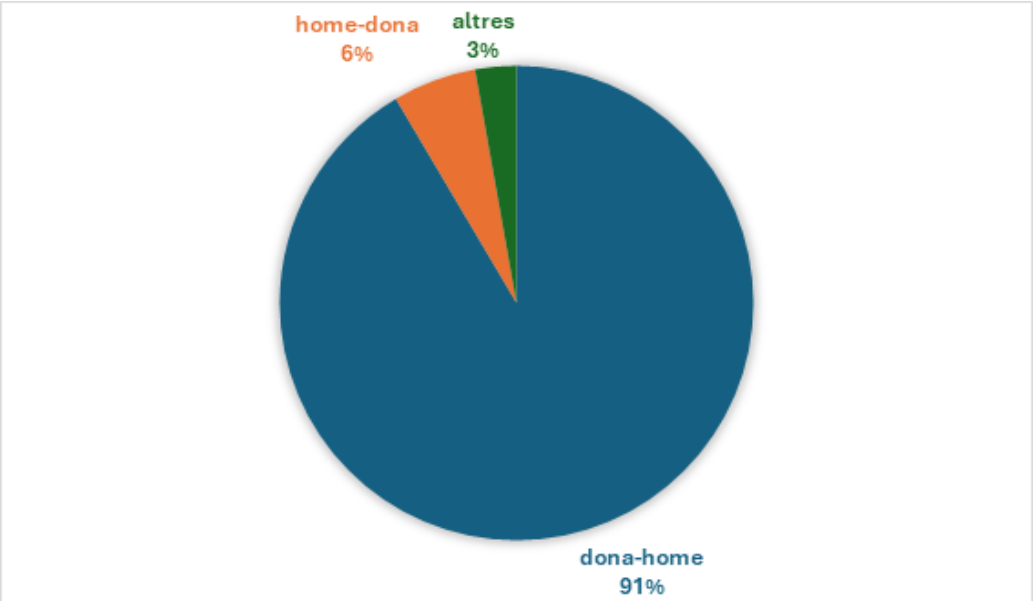

L'Institut ha assessorat en l'organització de l'atenció a l'alumnat trans*, quant a espais, activitats de convivència, materials per a la tutoria, prevenció i erradicació de l'LGTBI-fòbia i normativa legal, en tot allò estrictament educatiu. El protocol no té cap implicació clínica, tan sols és de caràcter social i educatiu i d'acompanyament en les necessitats que es generen tant en l'alumnat com en el professorat.

Durant aquests curs escolar la quasi tots els casos han estat a l'illa de Mallorca, tant sols 6 han estat a l'illa d'Eivissa i cap cas a Menorca i Formentera.

Per tipologia de centres, la gran majoria de protocols s'han activat a Instituts d'Educació Secundària (IES) 31, seguits per Centres d'Educació Infantil i Primària (CEIP) 4, Escoles d'Art (EA) 4 i Centres Integrats de Formació Professional (CIFP) 2.

GRÀFIC 8. *Protocols per tipologia de centre*

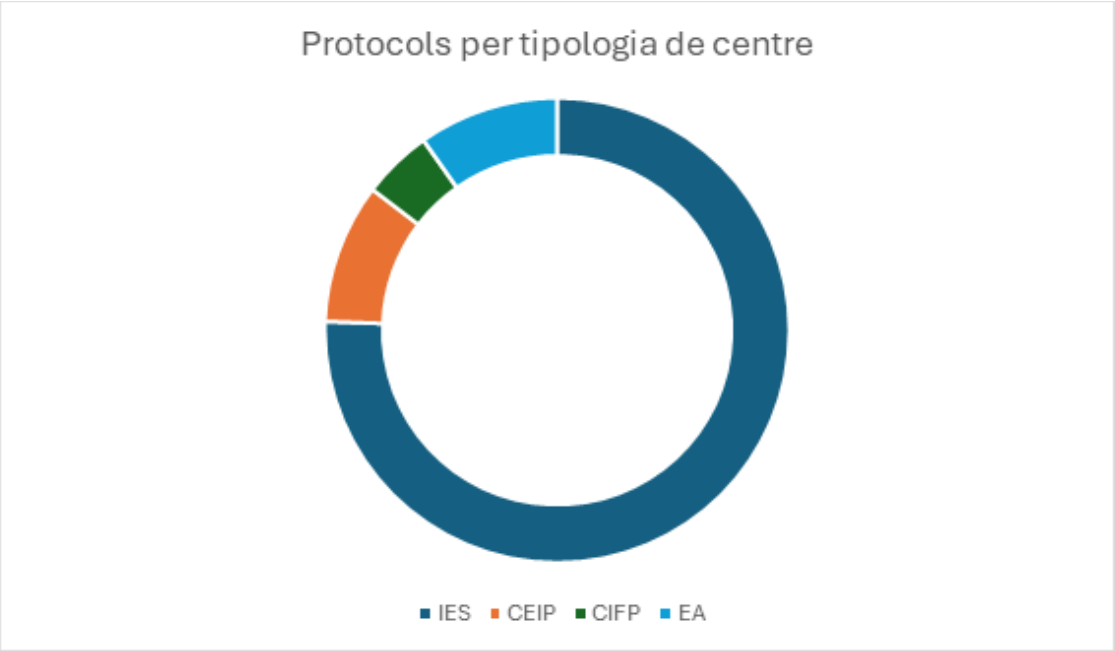

Cal recordar que dels 41 casos només han sol·licitat el canvi de nom en el sistema educatiu 6 persones. No sempre que s'activa el protocol se sol·licita el canvi de nom, perquè potser la persona té un nom neutre, està en procés de selecció del nom o simplement no ho consideri oportú.

En comparació al curs anterior, durant el curs 2023-2024, s'ha observat un descens considerable en el nombre de protocols activats per a l'acompanyament de

l'alumnat trans* als centres educatius de les Illes Balears. Es passa de 78 casos en el curs anterior a 41, cosa que representa una reducció del 47,44%.

Tot i la reducció global, destaca un increment proporcional molt significatiu dels casos de trànsit dona-home, que passen de representar el 74% al 91,4% del total. En canvi, els trànsits home-dona i altres (no binari, fluid) han caigut tant en valors absoluts com en percentatge, especialment el trànsit home-dona, que passa de 16 casos a només 2 (una caiguda del 87,5%).

GRÀFIC 9. *Comparació de protocols trans* per tipus de trànsit*

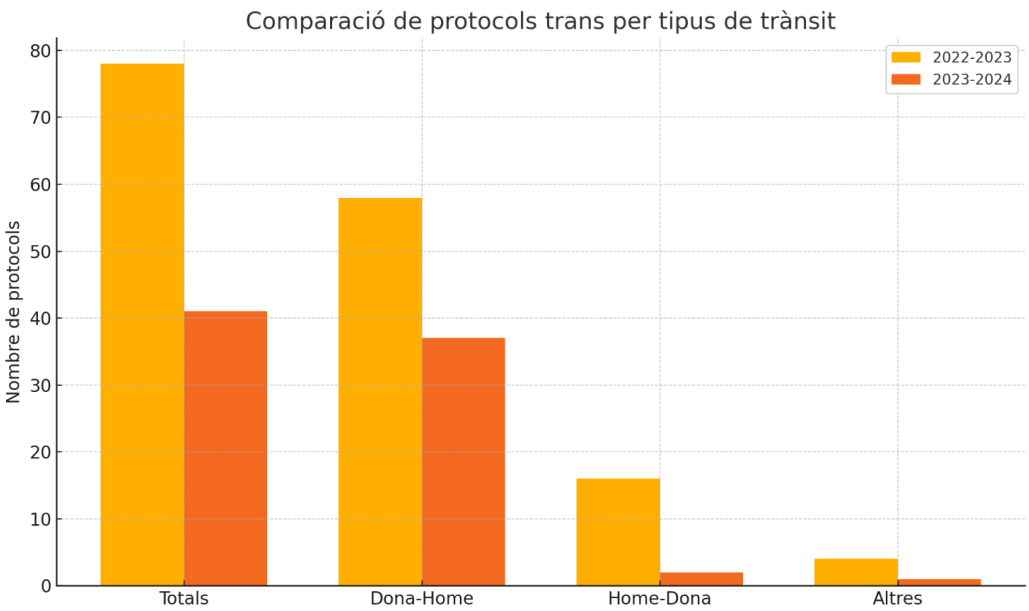

La majoria de protocols s'han concentrat encara més a Mallorca, que ja dominava l'any anterior amb 62 casos i enguany n'ha tingut 35. Menorca ha passat de 9 a 0 protocols i Eivissa es manté estable amb una lleugera caiguda (de 7 a 6). Formentera no ha registrat cap cas en cap dels dos cursos.

GRÀFIC 10. *Distribució de protocols trans* per illes*

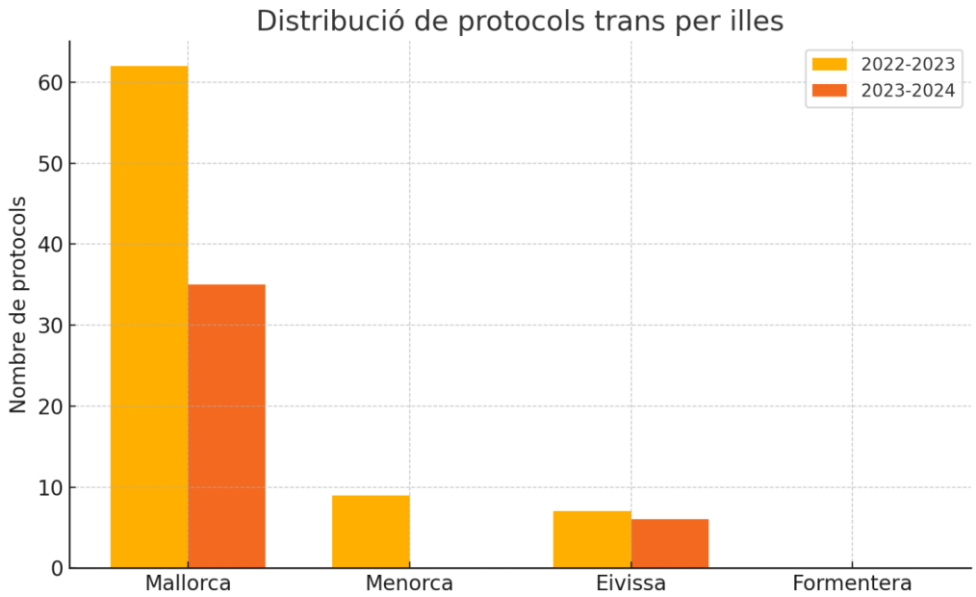

Una de les dades més rellevants és la davallada dràstica de les sol·licituds de canvi de nom al sistema educatiu. Si el curs 2022-2023 el 70,5% dels casos (55 de 78) el van sol·licitar, el 2023-2024 només ho han fet 6 de 41 (14,6%). Aquest fet podria reflectir un canvi en les necessitats de l'alumnat, més cautela en els processos identitaris o una aposta per la flexibilitat dins del protocol.

El predomini dels Instituts d'Educació Secundària (IES) es manté, amb 31 dels 41 protocols activats seguint amb la tendència del curs anterior.

1.2.3. Protocol de prevenció, detecció i actuació davant les violències masclistes als centres educatius

El protocol de violències masclistes es va posar en marxa durant el curs escolar 2022-23. A partir del gener 2023 els centres ja varen tenir accés al GestIB per a la seva execució.

- Durant el curs 2023-2024 s'han obert 96 protocols als centres escolars de les Illes Balears que, per illes, es distribueix de la manera següent: 86, a Mallorca; 4, a Menorca; i 6 a Eivissa, com es pot comprovar en el gràfic que hi ha a continuació.

GRÀFIC 11. *Dades per illes del protocol de violències masclistes als centres educatius*

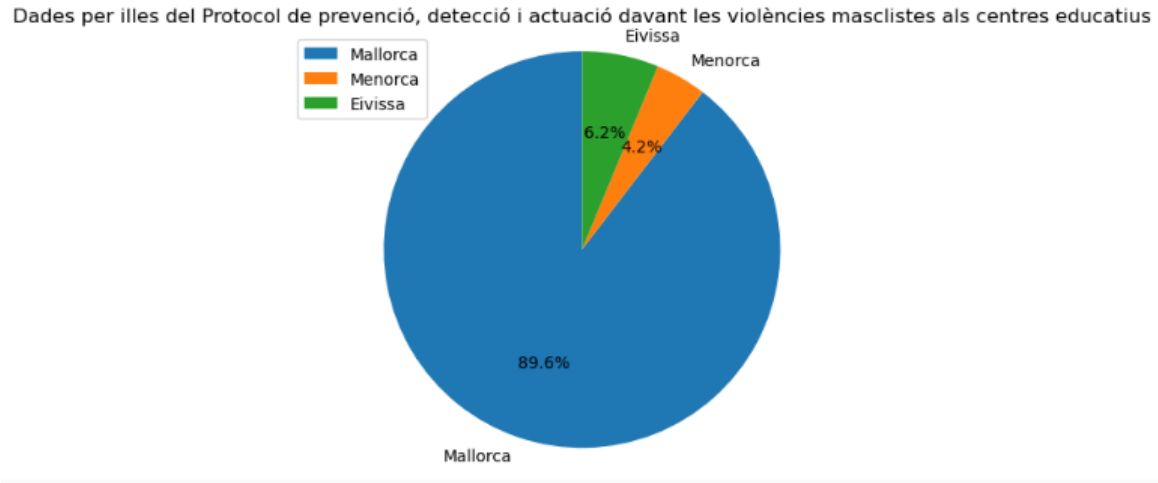

Per tipologia de centres, 53 casos s'han obert als instituts d'educació secundària, 28 protocols s'han obert a centres concertats, 32 a centres d'educació infantil i primària; 8 a FPB, com es pot apreciar al gràfic següent.

GRÀFIC 12. *Nombre de protocols oberts per tipologia de centres educatius*

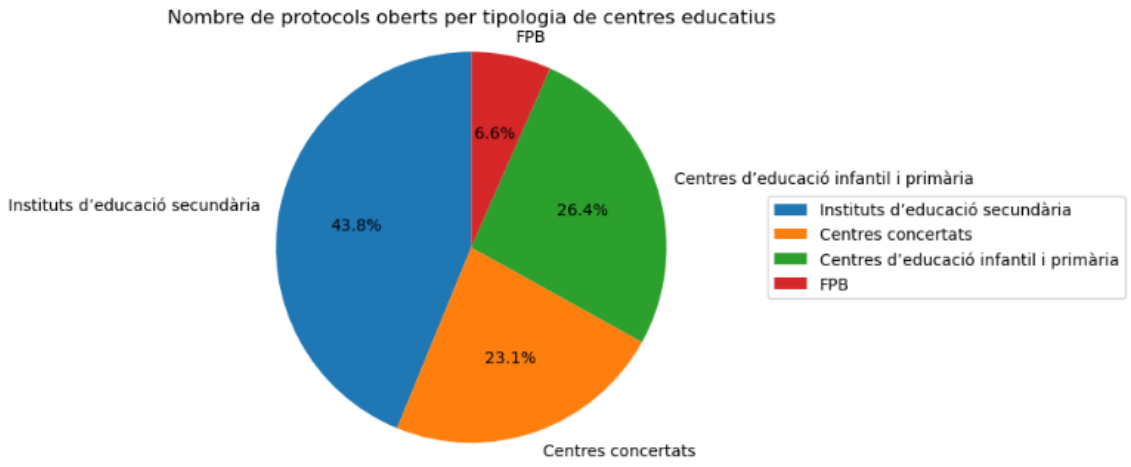

En el protocol d'actuació davant les violències masclistes als centres educatius es preveuen 7 àmbits d'aplicació. A continuació es detallen el número de casos que hi ha hagut en les diferents situacions de violències masclistes. Aquestes són:

- Violències masclistes en les relacions entre adolescents: 52 casos
- Alumnes que provenen de contexts familiars en què es produeixen violències masclistes: 37 casos
- Mutilació genital femenina (MGF): 0 casos
- Violències masclistes en la relació alumna-docent personal no docent o a l'inversa: 1 cas
- Alumna major d'edat que pateix violències masclistes: 1 cas
- Explotació sexual d'infants i adolescents (ESIA): 1 cas
- Matrimonis forçats: 0 casos

GRÀFIC 13. *Distribució de casos segons la tipologia de violència masclista*

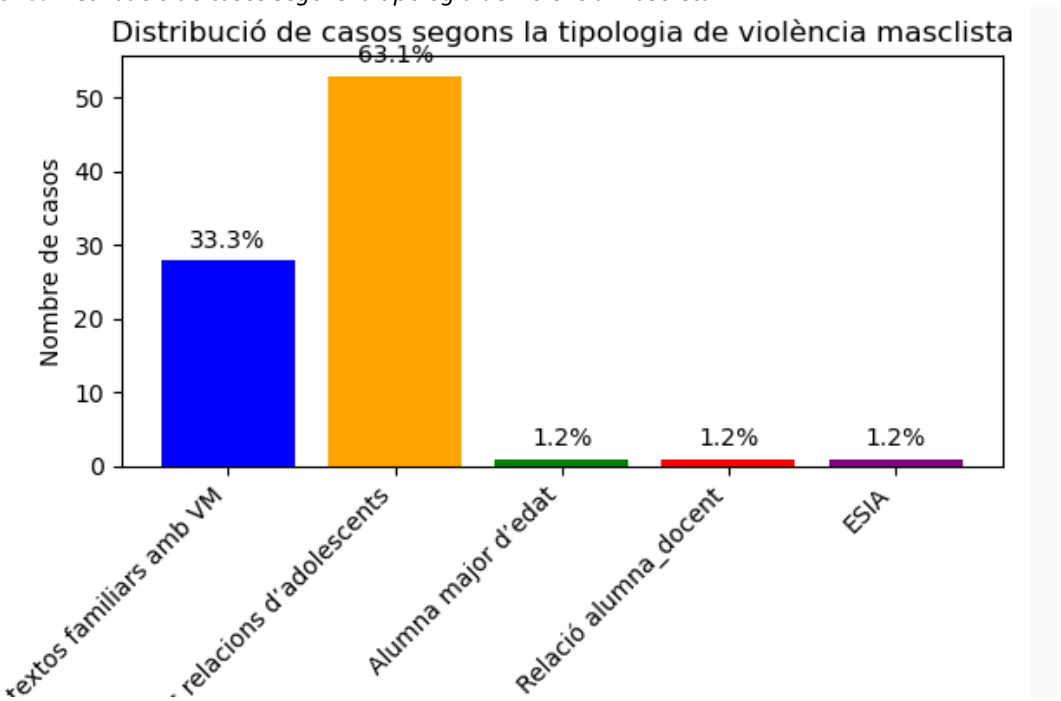

Finalment, quant a les dades per a la valoració per risc, 37 casos eren una sospita, 55 casos eren d'evidència i en 4 casos el risc es va considerar greu.

GRÀFIC 14. *Distribució percentual dels casos segons la valoració del risc*

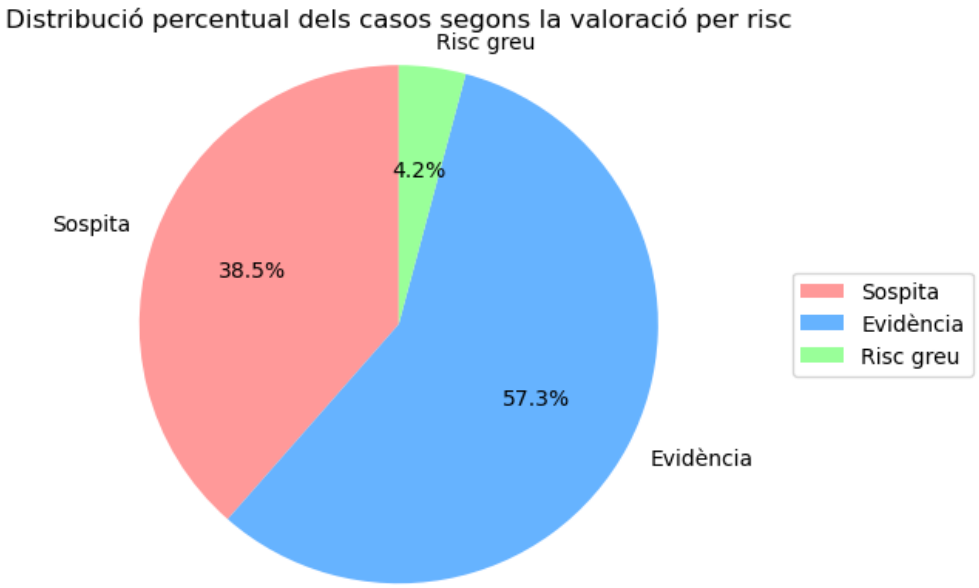

Comparant amb el curs anterior, durant el curs 2023-2024 s'han obert 96 protocols als centres escolars de les Illes Balears, fet que suposa un increment de 7 casos respecte al curs passat, quan se'n van obrir 89. Això representa un augment del 7,87% en el nombre total de protocols.

Distribució per illes:

- Mallorca és l'única illa que ha registrat un augment, passant de 73 a 86 protocols (+13 casos, +17,81%).
- Menorca ha passat de 5 a 4 protocols, amb una reducció del 20%.
- Eivissa ha baixat de 10 a 6 protocols, el que suposa una disminució del 40%.
- Formentera ha passat d'1 a 0 protocols, amb una caiguda del 100%.

Distribució per tipologia de centre:

- Els instituts d'educació secundària han experimentat un increment significatiu: de 36 a 53 casos, amb +17 protocols, equivalent a un 47,22% més.
- Els centres concertats han passat de 23 a 28 protocols, un augment de 5 casos (+21,74%).
- Els centres d'educació infantil i primària han augmentat lleugerament, de 28 a 32 protocols (+14,29%).

- En canvi, els centres d'adults i els centres integrats de formació professional, que l'any anterior registraren 1 cas cadascun, no han tingut cap protocol obert aquest curs (–100% en ambdós casos).
- Com a novetat, enguany s'han registrat 8 protocols a la Formació Professional Bàsica (FPB), que no n'havia tingut cap l'any anterior.

GRÀFIC 14. *Comparació de protocols oberts als centres escolars entre el curs 22-23 i el 23-24*

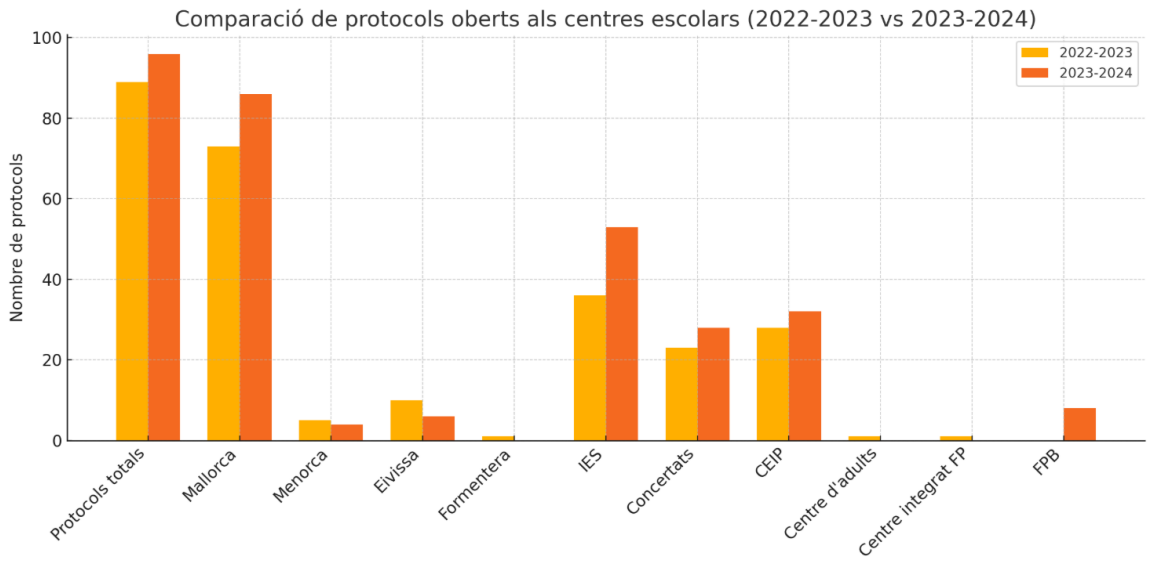

1.3. Benestar físic i emocional

1.3.1. Recursos i iniciatives en benestar físic i emocional

❖ **Pàgina web i recursos**

L'apartat específic dedicat al benestar emocional al web de Convivèxit inclou actualment quatre subapartats, que recullen les diverses dimensions treballades als centres educatius i amb tota la comunitat educativa. Aquests subapartats són:

Educació emocional.
Coordinació de Benestar i Protecció *(nova incorporació).*
Dol.
Conductes autolítiques.

Com a novetat d'aquest curs escolar, s'ha incorporat al web de Convivèxit el subapartat "Coordinació de Benestar i Protecció", en resposta a l'aprovació de la Resolució del conseller d'Educació i Formació Professional de dia 24 de maig de 2023. Aquesta resolució estableix:

Les funcions i la composició de la Comissió de Convivència i Benestar dels centres educatius.
La creació de la figura de la persona coordinadora per al benestar i la protecció de l'alumnat, una nova responsabilitat assignada als centres educatius no universitaris sostinguts amb fons públics de les Illes Balears.

Aquest subapartat té com a objectiu informar i donar suport a la implementació d'aquesta figura als centres educatius. Per això, s'hi poden trobar els següents recursos:

Presentacions explicatives sobre el marc normatiu i la importància d'aquest rol.
Guies pràctiques que detallen les funcions, tasques i recursos disponibles per a la persona coordinadora.
Materials per facilitar la posada en marxa i consolidació d'aquesta figura dins l'organització i el funcionament dels centres escolars.

Aquesta incorporació representa un pas important en la promoció del benestar integral de l'alumnat i en la consolidació d'una cultura educativa centrada en la convivència, la protecció i el desenvolupament emocional. A una de les trobades de la Xarxa de Centres per a la Convivència del curs 23/24, es va informar les persones participants sobre aquesta novetat.

IMATGE 3. ARBRE DE CONTINGUT DE LA PÀGINA WEB

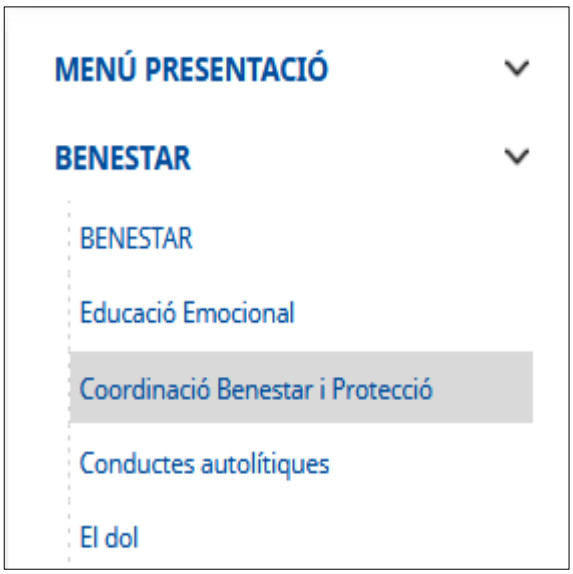

A més, una altra modificació destacada ha estat la reubicació del contingut “Amb tots els sentits”, que anteriorment formava part del bloc de benestar emocional. Ara es troba dins el bloc Coeducació, específicament al subapartat Educació Afectiva i Sexual, per tal d’afavorir una millor coherència temàtica i estructural.

- **Iniciatives**

a) «Conveni de col·laboració entre la Conselleria d’Educació i Universitats i el Col·legi Oficial de Psicologia de les Illes Balears (COPIB), per a la participació en el Programa d’Intervenció Psicològica en casos amb el protocol de risc autolític activat en els centres educatius de les Illes Balears sostinguts amb fons públics en el marc del Pla de Cooperació Territorial de salut mental en l’Estratègia Nacional de Salut Mental 2022-2026 pel curs 2023-2024.». Emmarcats en el Conveni de col·laboració entre la Conselleria d’Educació i Universitats i el Col·legi Oficial de Psicologia de les Illes Balears (COPIB), i amb la voluntat de promoure iniciatives d’intervenció psicològica per a adolescents en situació de vulnerabilitat, dins el Pla de Benestar Emocional s’ha ofert als centres educatius de les Illes Balears la intervenció psicològica de professionals del COPIB, com a suport complementari a l’assistència sanitària rebuda.

Aquesta actuació **dona continuïtat a una iniciativa ja desenvolupada durant el curs 2022-2023**, que va tenir una bona acollida als centres i que es consolida com una mesura útil per acompanyar l’alumnat que requereix suport emocional especialitzat.

- **Formacions**

Creativa-ment, Serena-Ment i Activa-Ment (II Part)
Durada: 8 hores presencials
Places: 22
Illa: Mallorca
Esdeveniment: 17539

Continguts:
- Revisió i posada en pràctica dels coneixements de cada un dels continguts treballats a la I part.
- Primer mòdul: Autoconeixement i gestió de les possibilitats
- Segon mòdul: l'estrès, moda o realitat
- Tercer mòdul: Els sons i els somnis
- Quart mòdul: La presa de decisions
- Cinquè mòdul: Què farem a partir de demà
- Setè mòdul: Metacognició dels aprenentatges

Monogràfic: La conducta suïcida en la infància i l'adolescència en l¡àmbit educatiu.

Durada: 8 hores presencials
Places: 30
Illa: Mallorca
Esdeveniment: 17612

Continguts:
- Conèixer el fenomen de la conducta suïcida
- Característiques especifiques en la infància i l'adolescència
- Dimensió i repercussió de la conducta suïcida
- Factors relacionats, factors protectors, de risc, efecte contagi, clústers de suïcidi
- Elements essencials per a la detecció
- Diferents tipus d'intervenció i les de major validesa segons la tipologia

Mindfulness: Educar des de la presència.
Durada: 10 hores presencials
Places: 28
Illa: Mallorca
Esdeveniment: 17618

Continguts:
- L'actual món de les distraccions i sobre estimulació
- L'atenció plena i eficient
- La pràctica externa i la pràctica interna
- Els diferents tipus d'atenció i com s'entrenen

- L'estat de presència en el docent
- Com introduir l'entrenament a l'atenció a l'aula

1, 2, 3 Emoció

IMATGE 4. Programa d'educació emocional 1,2,3 emoció!

Aquest curs s'ha elaborat durant el primer, segon i tercer trimestre.

Durada: 20 hores – A distància
Places: 30
Illa: Totes
Esdeveniment: 17615 – 17694 – 17782

Continguts:
- Pertinença
- Autoestima
- Amistat
- Reptes
- Justifica i assetjament
- Canvis, pèrdua i mort

1.3.2. Protocol d'actuació en cas de risc autolític detectat als centres educatius de les Illes Balears.

IMATGE 5. *Protocol d'actuació en cas de risc autolític en els centres educatius*

Durant el curs 2023-2024 s'ha mantingut l'aplicació del Protocol d'actuació en cas de risc autolític detectat als centres educatius de les Illes Balears, a través de la plataforma GestIB, garantint en tot moment la confidencialitat de l'alumnat afectat. Cada activació queda registrada amb un codi alfanumèric de vuit caràcters i la documentació corresponent es conserva en aquest entorn digital.

L'experiència d'aquest curs confirma que el protocol facilita significativament les derivacions i la coordinació entre els centres educatius, l'equip APS (prevenció del suicidi), els serveis de salut mental, l'atenció primària i altres professionals de l'àmbit educatiu. Aquesta eina s'ha consolidat com a un recurs essencial i efectiu per donar resposta al malestar emocional creixent entre infants i joves, especialment en situacions d'ideació suïcida.

Des de l'Institut s'ha dut a terme una tasca contínua i rigorosa de suport i orientació a les persones responsables de l'activació dels protocols als centres, principalment orientadors i professionals de serveis a la comunitat (PSC). En la majoria de situacions, l'Institut ha actuat com a nexe entre els centres i els serveis sanitaris, mitjançant la figura dels coordinadors de casos (Coorssaps). Aquesta col·laboració directa entre Convivèxit i Coorssaps ha estat clau en la gestió eficaç dels casos detectats.

Cal destacar que, des del curs 2022-2023, s'ha reforçat la coordinació amb l'equip de gestió de l'APS incorporant dues professionals que realitzen un seguiment personalitzat dels casos derivats i mantenen una comunicació constant amb Convivèxit i amb els centres educatius.

Els indicadors del curs 2023-2024 posen en relleu, de manera contundent, la necessitat d'atenció especialitzada en salut mental per a infants i adolescents. Els efectes emocionals posteriors a la pandèmia de la COVID-19 continuen tenint un impacte significatiu, agreujant molts dels casos detectats. Cal recordar que el protocol es va començar a implementar el març de 2021.

Durant aquest curs, s'ha registrat un augment del **2,74 %** en l'activació de protocols relacionats amb conductes autolítiques respecte al curs anterior.

GRÀFIC 15 . *Comparativa de dades sobre el Protocol de risc autolític activat des de 2021-2022 fins a 2023-2024*

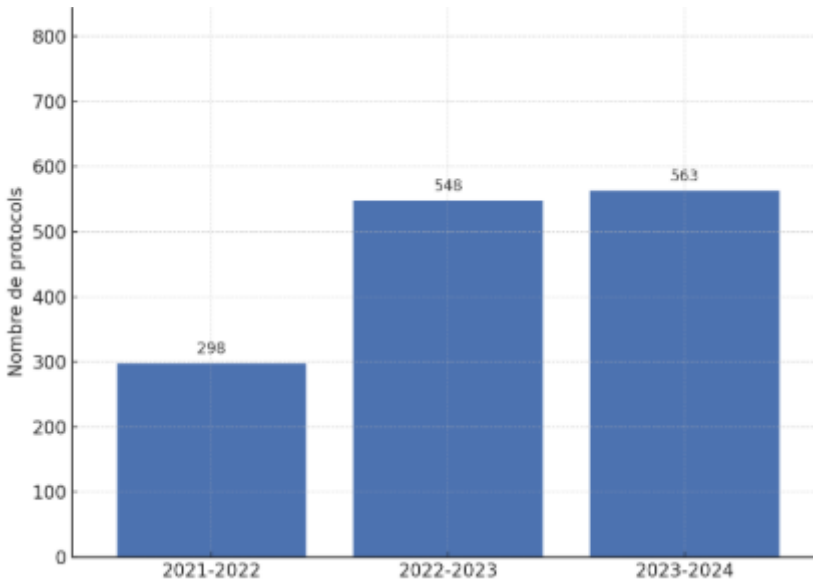

- **Anàlisi de casos registrats en el curs 2023-2024 (676 protocols oberts)**

Resultats per Illa:

S'observa que la gran majoria dels casos derivats de conductes autolítiques, un 77 %, es produeixen a Mallorca. A més distància, es troben Eivissa amb un 11 %, Menorca amb un 12 % i Formentera amb un percentatge molt reduït, proper a l'1 %. Pel que fa al curs anterior, Mallorca continua sent l'illa amb major incidència, tot i que el seu percentatge ha disminuït lleugerament del 79 % al 77 %. En canvi,

Menorca experimenta un augment notable, passant del 7 % al 12 %, mentre que Eivissa baixa lleugerament i Formentera manté un percentatge marginal. Aquesta redistribució pot respondre tant a una detecció més afinada com a una sensibilització desigual entre territoris.

GRÀFIC 16 . *Distribució de casos per illes*

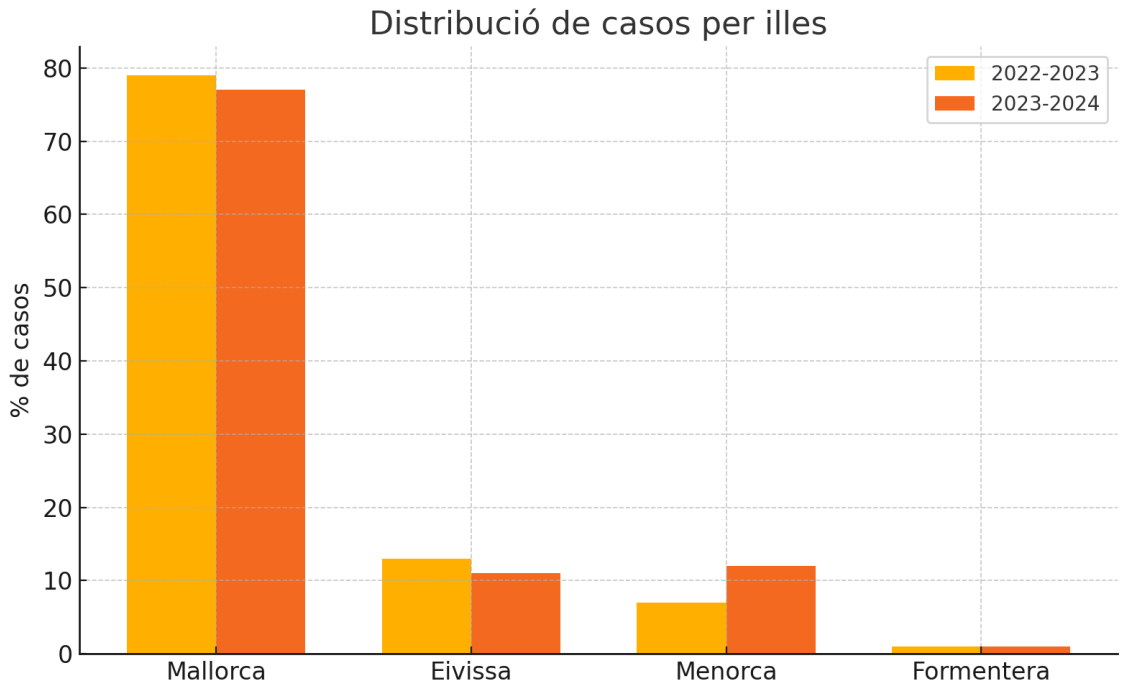

Per sexe:
Durant el curs 23-24, s'ha observat una major incidència de casos entre l'alumnat de gènere femení, representant aproximadament el 72 % del total de casos derivats. En canvi, els alumnes de gènere masculí constitueixen el 28 % restant.

En els darrers cursos s'observa com es manté una clara asimetria: aproximadament el 72 % dels casos afecten a alumnes de gènere femení, enfront del 28 % de gènere masculí. Aquesta diferència apunta a una vulnerabilitat emocional més pronunciada entre les alumnes, tot i que també pot reflectir patrons diferencials en la forma com nois i noies expressen el seu malestar o busquen ajuda.

Aquesta diferència posa de manifest la necessitat d'adaptar les intervencions i recursos atenent a les particularitats i vulnerabilitats específiques de cada gènere, garantint així una atenció més eficaç i ajustada a la realitat de l'alumnat a les Illes Balears.

GRÀFIC 17 . *Distribució de casos per sexe*

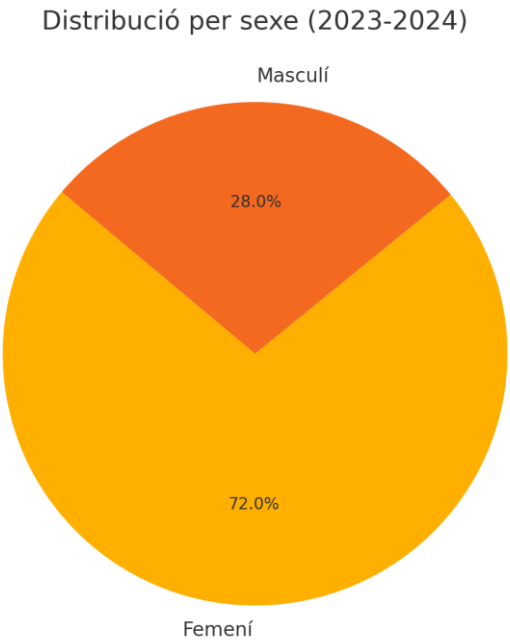

Per tipologia de centre:

Del total de casos analitzats, el 70,3 % corresponen a serveis de caràcter públic, mentre que els serveis de tipus concertat representen el 29,6 %. Finalment, un petit percentatge, el 0,6 %, està adscrit a serveis privats. Aquest patró reforça el rol clau de la xarxa pública en la detecció de situacions de risc emocional i suposa un repte afegit per garantir protocols efectius a tots els àmbits del sistema educatiu.

La valoració del risc per part dels professionals dels centres educatius en activar un protocol de risc autolític presenta un caràcter subjectiu, ja que sovint depèn de la naturalesa particular de cada cas i pot diferir del criteri sanitari. Malgrat això, es reconeix que la preocupació i el compromís per protegir l'alumnat en situació de vulnerabilitat emocional són fonamentals. Per això, l'inici de processos d'atenció i acompanyament especialitzat, dins del marc del protocol d'actuació en casos de risc autolític, s'ha portat a terme de manera responsable i efectiva.

Per quantificació de risc:

En quant als protocols registrats, el 26% s'han classificat com a risc alt, el 39% com a risc mitjà i el 35% com a risc baix. La valoració del risc ha evolucionat: el 2022-2023, els casos es distribuïen majoritàriament entre risc mitjà (37 %) i alt (32 %), mentre que el 2023-2024 augmenta el pes del risc mitjà (39 %) i, sobretot, del risc baix (35 %), amb una reducció dels casos considerats de risc alt (26 %). Aquesta tendència pot indicar una millora en la detecció precoç i la intervenció preventiva, permetent actuar abans que el malestar emocional derivi en situacions greus.

GRÀFIC 18 . *Classificació de protocols segons risc*

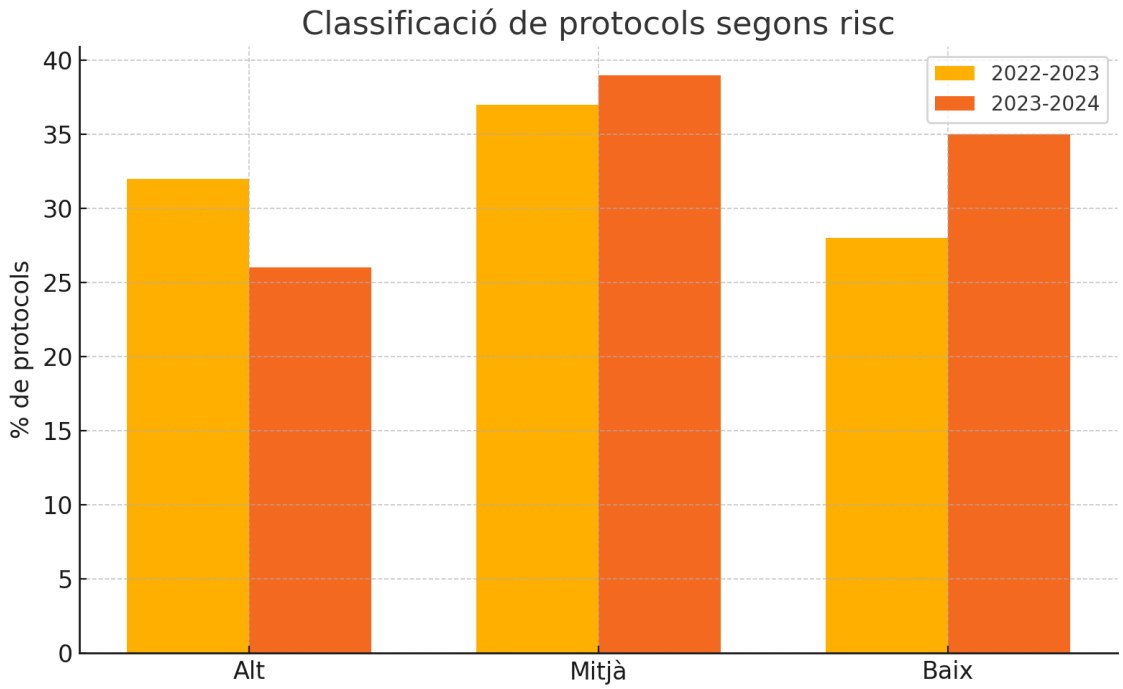

Per etapa educativa:

S'ha realitzat una anàlisi del nivell educatiu de l'alumnat afectat. Aquesta informació és clau per dissenyar mesures de prevenció i intervenció ajustades a les necessitats concretes de cada etapa educativa.

Els resultats es presenten a continuació en forma de percentatges:

- **2n d'ESO**: 26,3%
- **3r d'ESO**: 20,6%
- **1r d'ESO**: 13,7%
- **4t d'ESO**: 18,2%
- **1r de Batxillerat**: 5,2%

- **2n de Batxillerat**: 5,0%
- **Altres nivells educatius** (inclou FP, fora del sistema reglat o no especificats): 5,6%
- **Educació Primària** (total):
  - **Cinquè de Primària**: 4,6%
  - **Sisè de Primària**: 3,7%
  - **Quart de Primària**: 1,7%
  - **Tercer de Primària**: 1,2%
  - **Segon de Primària**: 0,9%
  - **Primer de Primària**: 0,5%

Si bé el curs 2022-2023 ja mostrava que el gruix dels casos es concentrava a l'educació secundària obligatòria (64 %), el curs següent aquest pes s'intensifica, amb gairebé el 79 % dels casos localitzats entre 1r i 4t d'ESO. En concret, destaca 2n d'ESO amb el 26,3 % dels protocols i 3r amb el 20,6 %. Aquesta concentració en les edats compreses entre els 13 i 15 anys assenyala un moment de vulnerabilitat crítica, que coincideix amb els canvis propis de l'adolescència i amb possibles dificultats d'identificació, autoestima i pressió social. Tot i que l'educació primària i el batxillerat també registren casos, ho fan en proporcions molt inferiors, amb percentatges que decreixen a mesura que s'allunya l'alumnat del centre d'aquesta franja d'edat.

GRÀFIC 19 . *Comparació de protocols per etapa educativa (2022-2023 vs 2023-2024)*

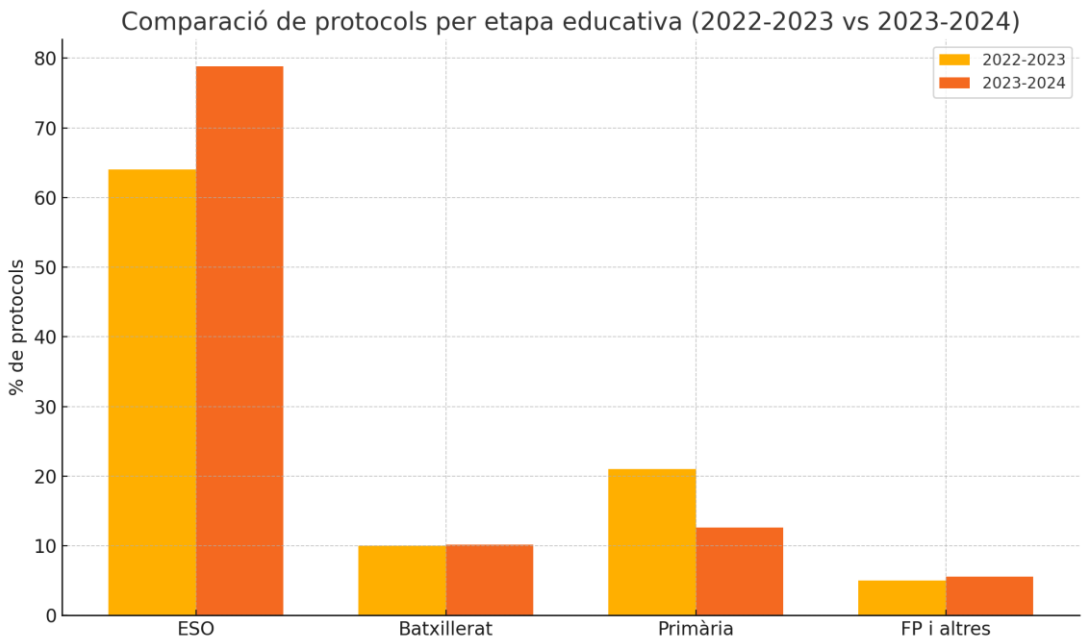

Conclusions

En comparació amb el curs anterior, durant els cursos escolars 2022-2023 i 2023-2024, el Protocol d'actuació en casos de risc autolític s'ha mantingut pràcticament estable (672 el curs 22/23 i 676 el 23/24), l'anàlisi detallada revela canvis significatius

tant en el perfil dels casos com en la seva distribució geogràfica, educativa i en la valoració del risc.

La gran majoria de casos es concentra a **l'Educació Secundària Obligatòria (ESO)**, amb especial incidència a **2n d'ESO**, que representa més d'una quarta part del total. Aquest resultat reforça la necessitat d'enfocar els esforços preventius i d'intervenció en aquest tram educatiu, especialment entre **1r i 4t d'ESO**, on es concentra gairebé el **80% dels casos**. Es detecta la **necessitat urgent de recursos especialitzats** en salut mental per a l'alumnat d'educació secundària. El **gènere femení** presenta una afectació molt més elevada.

Tot i que la presència a Primària és molt més baixa, es recomana mantenir la vigilància i sensibilització també en aquestes etapes per poder actuar precoçment davant possibles senyals d'alerta.

En definitiva, les dades dels darrers dos cursos posen de manifest no només la persistència del malestar emocional entre l'alumnat, sinó també l'evolució i millora del sistema educatiu en la seva capacitat de resposta. Ara bé, aquesta capacitat necessita continuar sent reforçada amb recursos humans, formatius i institucionals per consolidar una cultura escolar veritablement sensible, preventiva i compromesa amb la salut mental de tot l'alumnat.

2. ACOMPANYAMENT I ASSESSORAMENT

La diversitat de l'alumnat, el malestar emocional, els conflictes interpersonals o l'assetjament escolar són fenòmens que generen malestar i dubtes sobre com intervenir en l'àmbit escolar. L'INSTITUT ajuda i assessora a la comunitat educativa per fomentar espais sans i segurs i per donar resposta a aquestes situacions i a d'altres necessitats.

Convivèxit, quan assessora i dona suport als centres educatius, empatitza amb l'estat d'ànim i la situació que relaten i intenta cobrir les seves necessitats tan bé com pot en el moment en què ens confien les seves vivències i situacions.

L'acompanyament, de vegades, és simplement una escolta activa, d'altres, pot incloure suggeriments sobre estratègies, recursos o la recomanació d'altres serveis professionals o suports especialitzats.

En aquest apartat es reflecteix la feina realitzada a cada illa ja que des del curs passat es disposa de tècniques de Convivèxit en cada una. Cal puntualitzar que des de Mallorca s'han assessorat alguns casos que pertanyen a Eivissa, Formentera o Menorca, relacionats amb la gestió de protocols de risc autolític, ja que es coordina des de Mallorca.

2.1. Acompanyament i assessorament a Mallorca

Durant el curs 2023-2024, s'han registrat 402 demandes d'assessorament per part de centres a Mallorca, en comparació amb les 843 demandes del curs anterior hi ha hagut una disminució però va en consonància de les dades de fa 2 cursos.

Les demandes que arriben a l' INSTITUT queden registrades quan estan directament relacionades amb la convivència, el foment de les relacions positives, la coeducació, l'assetjament escolar, la cohesió de grup, la igualtat, la diversitat, el benestar emocional i els diferents protocols, com el de prevenció, detecció i intervenció contra l'assetjament escolar, el protocol d'acompanyament a l'alumnat trans*, el protocol de violències masclistes, el protocol de prevenció de conductes autolítiques, etc.

Un dels principals objectius de l' INSTITUT és empoderar els docents, els centres i la comunitat educativa, en general, en temes de convivència, benestar emocional i de coeducació, a partir del principi restauratiu que «les persones en conflicte o situacions complicades són les que estan més ben posicionades per trobar la millor manera de resoldre-ho per si mateixes».

A continuació es detallen les diferents variables relacionades amb les demandes ateses des de l' INSTITUT a Mallorca.

a) Origen de les demandes de centres fetes el curs 2022-2023 a Mallorca

L'anàlisi dels assessoraments mostra que els Instituts d'Educació Secundària (IES) concentren la major part amb 150 casos, representant el 37,3% del total, fet que indica una atenció destacada a l'educació secundària. Els Centres d'Educació Infantil i Primària (CEIP) sumen 129 assessoraments, un 32,1%, reflectint també un pes important en les primeres etapes educatives. Els Centres Concertats (CC) registren 90 casos, un 22,4%, mostrant una participació rellevant dins del sistema. D'altres tipologies tenen una presència testimonial, com els Centres Integrats de Formació Professional (CIFP), els CEIPIESO, els Centres Públics (CP), els Equips d'Orientació Educativa i Psicopedagògica (EOEP), així com CEIPIEM i entitats

relacionades amb les famílies, totes amb percentatges iguals o inferiors al 0,7%. El grup de famílies com a destinatàries té 15 assessoraments, el 3,7%, cosa que evidencia una línia de treball cap a la comunitat educativa més enllà dels centres. En conjunt, aquestes dades reflecteixen un enfocament prioritari cap als centres públics, especialment de secundària i primària, amb una inclusió significativa dels centres concertats i una presència més discreta de la resta de col·lectius.

TAULA 1. *Origen de les demandes fetes el curs 2023-2024*

Demandant	*Casos 2022-2023*	*Percentatge*
IES	150	37,3 %
CEIP	129	32,1 %
CIFP	3	0,7 %
CC	90	22,4 %
CEIPIESO	3	0,7 %
CP	3	0,7 %
EOEP	2	0,5 %
Familia	3	0,7 %
CP	1	0,2 %
CEIPIEM	1	0,2 %
Privats	2	0,5 %
Families	15	3,7 %
TOTALS	**402**	**100,00 %**

2.2. Acompanyament i assessorament a Menorca, Eivissa i Formentera

A Menorca i a Eivissa no s'han pogut analitzar les dades a causa de l'absència de registre i la baixa del servei per part de l'equip humà referent a cada illa.

3. COMUNICACIÓ

L'INSTITUT ha continuat amb la comunicació i difusió de bones pràctiques. S'ha de destacar:

- L'actualització de la pàgina web de l'INSTITUT.
- La difusió de bones pràctiques per a la convivència escolar en premsa.
- La comunicació continuada amb els centres educatius sobre l'oferta d'activitats formatives, materials i recursos, novetats normatives i altres qüestions, a través del GestIB, el Portal del Personal i la xarxa social Instagram (@convivexit).

4. AVALUACIÓ

Per avaluar la convivència i el benestar escolar s'han dut a terme les actuacions següents:

- S'ha tramés l'enquesta de la Memòria de convivència i coeducació corresponent al curs 2023-2024 que s'envia als centres educatius a través del GestIB.
- S'han recollit i analitzat les dades de les memòries de convivència.
- S'han recollit i analitzat les dades de les memòries de coeducació.
- S'han recollit i analitzat les dades relatives a l'assessorament de la comunitat educativa.
- S'han recollit i analitzat les dades relatives als diferents protocols: Assetjament i ciberassetjament, Prevenció del suïcidi i Acompanyament de l'alumnat trans*, a través del GestIB. Per primer any, els centres educatius els han d'activar de manera prescriptiva a través del GestIB.
- S'ha redactat aquesta MEMÒRIA.

VI. ANNEXOS

Annex 1

Dades de les memòries dels centres educatius en Convivència 2023-2024

ANNEX 1

DADES SOBRE LES MEMÒRIES DE CONVIVÈNCIA 2023-2024

I. Dades generals

Les dades que es presenten a continuació s'han extret de l'enquesta de la Memòria de convivència que els centres educatius responen a final de cada curs escolar a través d'un qüestionari en línia que arriba a l'INSTITUT [2]. Pot emplenar l'enquesta un membre de l'equip directiu, el coordinador de convivència i/o l'agent de coeducació. La informació que se n'extreu és de molta utilitat per millorar la convivència i la coeducació als centres educatius.

– NOMBRE DE MEMÒRIES TRAMESES PER ILLES

Aquest curs escolar ha seguit descendint el número de memòries presentades. S'ha passat de 393 memòries el curs 2022-2023 a 281. En total 112 memòries menys que el curs anterior, tot i els diversos recordatoris que es feren a través del GestIB i de les xarxes socials. Aquest canvi pot ser degut a que s'ha canviat la metodologia de resposta del qüestionari i s'ha administrat exclusivament a través de l'eina Gestib.

La tasca de realitzar el qüestionari d'avaluació de la convivència a cada centre a final de curs o principis de setembre és una tasca del tot necessària i útil per als centres educatius, així com per a l'Administració, perquè ajuda repensar i a millorar la qualitat educativa. Per aquest motiu, volem agrair la labor burocràtica feta des dels centres educatius i animar a fer-la als que manquen, ja que resulta indispensable per prendre decisions i organitzar feines futures.

TAULA 2 *Nombre de memòries trameses per illes*

Mallorca	208	74,2 %

[2] El Decret 121/2010, de 10 de desembre, pel qual s'estableixen els drets i deures dels alumnes i les normes de convivència als centres docents no universitaris sostinguts amb fons públics de les Illes Balears, indica que els centres docents han de tenir un pla de convivència i han de trametre la memòria de convivència a l'INSTITUT.

Menorca	29	10,32 %
Eivissa	42	14,95 %
Formentera	2	0,71 %
TOTAL	**281**	**100,00 %**

– TIPOLOGIA DE CENTRES QUE HAN TRAMÈS LA MEMÒRIA

TAULA 3. *Tipologia de centres que han tramès la memòria*

Tipologia de centres	2023-2024	%
CEIP	155	55,16
CC	53	18,86
IES	50	17,79
CEPA	12	3,0
CEE[3]	3	0,8
CEI[4]	5	1,78
EI[5]	2	0,71
CEIPIESO[6]	4	1,42
CIFP[7]	3	1,07
CEIPIEEM[8]	1	0,36
EOI[9]	3	1,07
TOTAL	281	100,00

Vegeu la Resolució del conseller d'Educació, Universitat i Recerca de 21 de gener de 2021 per la qual es modifica la Resolució del conseller d'Educació i Cultura de 12 de març de 2010 per la qual s'estableixen la denominació i les sigles que han de constar al Registre de centres docents de les Illes Balears.

Igual que el curs anterior, pràcticament la meitat de les memòries són dels centres d'educació infantil i primària (CEIP); a continuació, dels centres concertats (CC) i, en tercer lloc, dels centres d'educació secundària (IES).

– — CÀRREC DE LA PERSONA QUE CONTESTA EL QÜESTIONARI

TAULA 4. *Càrrec de la persona que contesta el qüestionari*

Equip directiu	161
Comissió de convivència	159
Servei d'orientació	26
TOTAL DE CENTRES	**281**

3 Centre d'educació especial
4 Centre privat d'educació infantil
5 Escola infantil (centres públics)
6 Col·legi d'educació infantil i primària integrat amb educació secundària obligatòria
7 Centre integrat de formació professional
8 Col·legi d'educació infantil i primària integrat amb ensenyaments elementals de música
9 Escola oficial d'idiomes

El qüestionari estava configurat per a poder ser respost per més d'una persona i després fer la mitja de les respostes.

- ANY EN QUÈ ES VA FER LA DARRERA REVISIÓ DEL PLA DE CONVIVÈNCIA

El Pla de Convivència i Benestar ha de ser l'eix vertebrador del conjunt d'estratègies i actuacions adreçades a la comunitat educativa per fomentar la convivència escolar positiva. Ha de garantir un entorn segur que afavoreixi el desenvolupament integral de l'alumnat, i faciliti la prevenció de conductes contràries a aquesta convivència i la resolució de situacions conflictives.

Com indica el Departament d'Inspecció Educativa (DIE) a la seva web, els plans de convivència dels centres docents formen part del projecte educatiu i els objectius s'han de reflectir en els procediments establerts en el reglament d'organització i funcionament. La programació general anual ha de recollir les actuacions previstes per a la consecució dels objectius del pla de convivència i benestar que per a aquell curs es consideren prioritaris. El pla d'acció tutorial ha d'integrar les mesures incloses en el pla de convivència adreçades a proporcionar als alumnes habilitats socials i emocionals, de resolució positiva dels conflictes i de prevenció de la violència de gènere i la LGTBI-fòbia.

D'aquesta manera, els plans de convivència i benestar[10] han de ser documents vius, pràctics i que facilitin la vida en els centres educatius. És fonamental revisar-los i actualitzar-los de manera institucional i amb la participació de tots els estaments, incloent l'alumnat i les famílies, així com l'entorn escolar.

TAULA 5. *Any en què es va fer la darrera revisió del pla de convivència i benestar*

Es revisa i actualitza anualment	91	32,38 %
Fa menys de 4 anys	120	42,7 %
Fa més de 4 anys	52	18,51 %
No tenim pla de convivència i benestar	18	6,41 %
TOTAL	**281**	**100,00 %**

[10] A partir del curs 2022-2023 els plans de convivència es denominaran plans de convivència i benestar, segons la Resolució del conseller d'Educació i Formació Professional de dia 24 de maig de 2023 per la qual s'estableixen les funcions i la composició de la Comissió de Convivència i Benestar i es crea la figura de la persona coordinadora per al benestar i la protecció de l'alumnat en els centres educatius no universitaris sostinguts amb fons públics de les Illes Balears.

Un 32,38% dels centres revisa anualment el seu pla de convivència i un 42,7 % l'han revisat en els darrers 4 anys. Per altra banda, el 18,51% de centres l'han revisat fa més de 4 anys i un 6,41% dels centres enquestats no tenen pla de convivència i benestar.

— HORES DE COORDINACIÓ DE LA COMISSIÓ DE BENESTAR I PROTECCIÓ

TAULA 6. *Hores destinades a coordinar la comissió*

0	57	20,28%
1	150	53,38 %
2	34	12,1 %
3	23	8,19 %
Més de 3	17	6,05 %
TOTAL	**393**	**100,00 %**

La millora de la convivència i del benestar de les persones integrants de la comunitat educativa està directament relacionada amb la feina programada i intencional que es pugui fer des de la comissió de convivència. Per aquest motiu, és fonamental que les direccions dels centres valorin la relació directa entre les hores dedicades a la coordinació de tasques per promocionar la convivència positiva, i la presència de bons climes que fomenten el benestar personal i el bon rendiment acadèmic. Es fa difícil, per no dir impossible, desenvolupar funcions sense disposició horària i volem ressaltar que un 20,28 % afirmen que no disposen d´hores de coordinació. A l'altre extrem volem ressaltar que un 6,05 % disposa de més de tres hores. Aquests casos ens agradaria que fossin la normalitat en els centres educatius donat que més de la meitat de centres tenen només 1 hora setmanal de dedicació.

— REUNIONS MANTINGUDES AMB LA TOTALITAT DELS MEMBRES DE LA COMISSIÓ

TAULA 7. *Reunions mantingudes amb la totalitat dels membres de la comissió*

Setmanal	33	11,74%
Mensual	85	30,25 %
Trimestral	107	38,08%
Anual	33	11,74 %
No s'han reunit	23	8,19 %

TOTAL	**281**	**100,00 %**

Segons el que s'observa a les dades del qüestionari i relacionant-ho amb la Resolució de la Conselleria d'Educació de les Illes Balears que regula les funcions de la Comissió de Convivència i Benestar i Protecció de la Infància i Adolescència, hi ha algunes observacions rellevants.

Aquesta resolució estableix de manera clara que la comissió s'ha de reunir de manera periòdica, com a mínim una vegada per trimestre, i que ha de dur a terme un seguiment actiu i coordinat de les actuacions relacionades amb la convivència, la protecció i el benestar de l'alumnat. També s'emfatitza la necessitat de documentar aquestes reunions i garantir-ne la participació de tot l'equip implicat.

Els resultats del qüestionari mostren que un 38% dels centres compleixen estrictament aquest mínim legal amb reunions trimestrals, mentre que el 30% que es reuneix mensualment no només el compleix sinó que demostra un compromís superior. El 11% que es reuneix setmanalment representa bones pràctiques, probablement en centres amb més estructura o necessitats específiques.

Tanmateix, preocupen especialment dos col·lectius. D'una banda, el 11% de centres que només fan una reunió anual, que tot i complir parcialment amb la norma, no garanteixen el seguiment periòdic que es demana. D'altra banda, el 8% que no s'ha reunit mai es troba fora del marc normatiu establert per la resolució, cosa que pot implicar una manca de desplegament real de la comissió o desconeixement de les seves obligacions legals.

En resum, la majoria dels centres compleixen amb el que estableix la normativa o ho superen, però hi ha encara un percentatge significatiu que caldria acompanyar o supervisar per garantir que les comissions no només existeixen formalment sinó que funcionen amb la periodicitat i el compromís que requereix la normativa vigent de la CAIB. Aquesta anàlisi pot servir com a base per impulsar plans de suport o seguiment específic.

— VALORACIÓ DEL FUNCIONAMENT I LES ACTUACIONS DE LA COMISSIÓ DE CONVIVÈNCIA (1, GENS BÉ; 5, MOLT BÉ)

Quant a la percepció que tenen els centres sobre el funcionament i les actuacions de la comissió de convivència, un 69,75 % està satisfet i considera que és bona o molt bona. Volem remarcar que per poder desenvolupar qualsevol feina, i més especialment la de convivència, el centre educatiu i, en concret, l'equip directiu ha de prioritzar i posar les condicions necessàries perquè sigui possible, i prendre decisions polítiques que facilitin espais, temps, designin persones, etc.

TAULA 8. *Valoració del funcionament i actuacions de la comissió de convivència (1, gens bé; 5, molt bé)*

1	8 (2,85 %)
2	20 (7,12%)
3	57 (20,28 %)
4	137 (48,75 %)
5	59 (21%)
TOTAL	281 (100,00 %)

II. Programes per a la millora de la convivència

I. Programes preventius generals

— PRÀCTIQUES RESTAURATIVES

Les pràctiques restauratives (PR) són una sèrie d'eines que permeten prevenir, detectar, gestionar i resoldre determinats problemes o situacions de conflicte en els centres educatius, per millorar la convivència i reforçar els vincles afectius entre les persones afectades per aquestes situacions. Les PR no se centren exclusivament en la resolució de conflictes, sinó que ofereixen un ventall d'eines i tècniques senzilles de prevenció, de construcció del sentiment de pertinença al grup i a la comunitat, de millora de les relacions personals, etc.

Als centres educatius són pràctiques molt habituals, sobretot el temps de cercle a l'etapa d'educació infantil i primària. A l'etapa de secundària també es fan cercles de diàleg en determinades activitats i matèries, a més de les reunions restauratives o els cercles restauratius per gestionar conflictes. S'ha de remarcar que qualsevol PR ha d'estar impregnada d'una bona escolta i d'una comunicació assertiva. S'ha constatat que amb petits canvis d'actitud i estils de comunicació es poden obtenir uns resultats sorprenents.

En els gràfics següents es confirma la generalització de la utilització de les PR proactives (escolta activa, comunicació assertiva, cercles, etc.), especialment amb l'alumnat dels centres educatius, així com el grau de satisfacció que genera l'aplicació d'aquestes.

TAULA 9. *Utilització de les pràctiques restauratives curs 2023-2024*

	PR Proactives	*PR Reactives*	*No s'apliquen*

ALUMNAT	254 (90,4 %)	179 (63,17,6%)	224 (79,7 %)
PROFESSORAT	119 (42,3 %)	87 (31 %)	79 (28,1 %)
FAMÍLIES	114 (40,6 %)	46 (16,4 %)	100 (35,6 %)
PAS	25 (8,9 %)	14 (5 %)	17 (6 %)

GRÀFIC 20. *Pràctiques restauratives proactives. Grau d'aplicació (1, gens satisfactori; 5, molt satisfactori)*

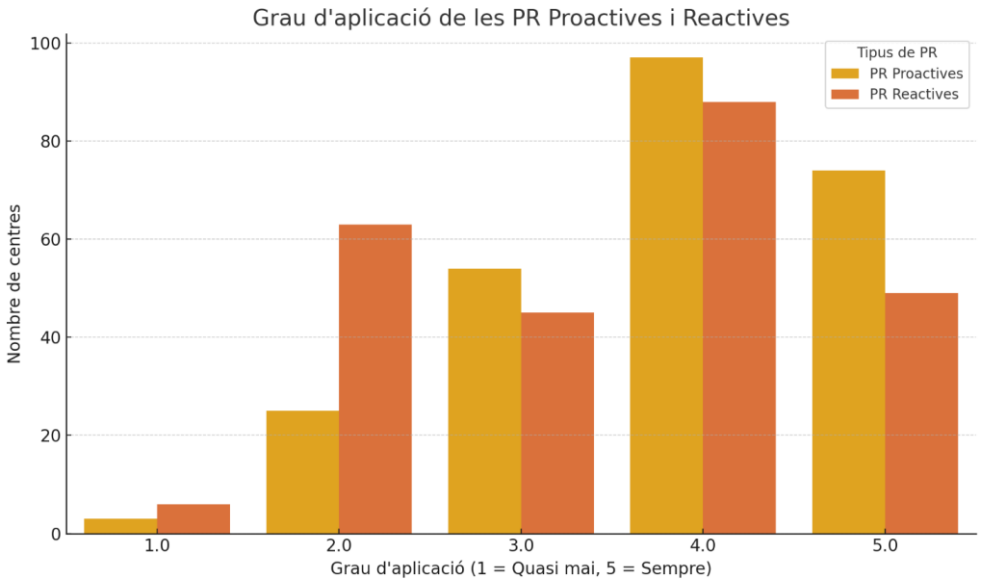

A continuació es mostra el grau de satisfacció amb l'aplicació de les pràctiques restauratives reactives per gestionar situacions conflictives (cercles restauratius, reunió restaurativa) i l'aplicació de pràctiques proactives (escolta activa, comunicació assertiva...).

GRÀFIC 21. *Pràctiques restauratives proactives. Grau d'aplicació (1, gens satisfactori; 5, molt satisfactori)*

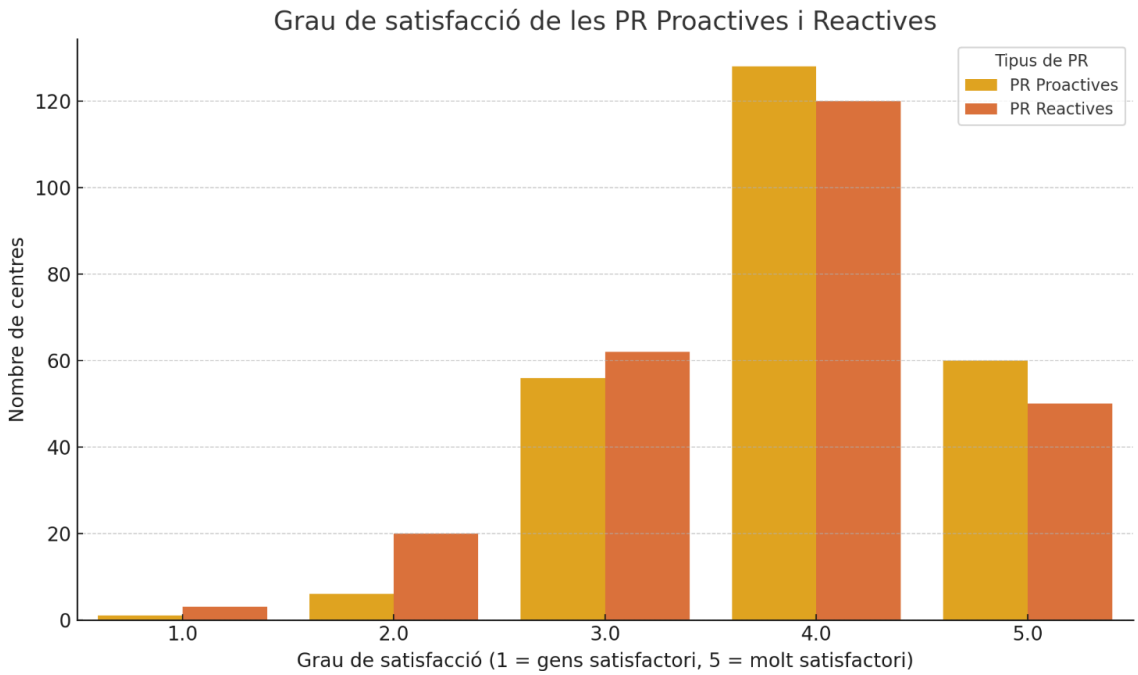

— MEDIACIÓ ESCOLAR

La mediació contribueix a regular la convivència en el centre mitjançant el desenvolupament d'actituds i d'habilitats relacionals positives, la prevenció de la violència, la intervenció constructiva davant els conflictes i per propiciar la reparació responsable i la reconciliació.

El servei de mediació és una instància de regulació de conflictes que no substitueix les normes de convivència de l'escola. Actua educativament i preventivament perquè es fonamenta en la responsabilització i la reparació, més que no en la sanció. S'ha pogut constatar que hi ha una tendència decreixent en l'aplicació del programa de mediació en els centres educatius. Un 33,1 % de centres (93), apliquen el programa.

Això implica que dues terceres parts no disposen d'aquest recurs actiu, fet que suggereix una clara àrea de millora a nivell global, especialment si tenim en compte el seu potencial pedagògic i de desenvolupament personal de l'alumnat. Entre els centres que sí disposen del programa, la intensitat de la seva aplicació mostra una distribució variada. Les dades indiquen que hi ha un nucli significatiu de centres que l'apliquen amb una certa regularitat, destacant els que declaren aplicar-lo quasi sempre o sempre. Això mostra que, quan el programa s'incorpora, sol fer-se amb un grau de compromís notable. No obstant això, també hi ha una part dels centres que el mantenen de manera més esporàdica o

limitada, utilitzant-lo només quan és estrictament necessari o ocasionalment. Aquest ús intermitent pot reflectir barreres organitzatives, manca de formació o dificultats per consolidar l'equip de mediadors dins la comunitat educativa.
Pel que fa al grau de satisfacció, la majoria dels centres que tenen el programa valoren positivament la seva implementació. Els nivells més alts de satisfacció acumulen un percentatge elevat de respostes, fet que indica que el recurs és ben valorat per la seva utilitat pràctica. Això reforça la idea que la mediació entre iguals, quan s'aplica amb coherència, pot esdevenir una estratègia molt efectiva per gestionar els conflictes escolars i millorar la convivència global.
Finalment, l'anàlisi de la freqüència d'ús indica que hi ha una minoria de centres amb una activitat mediadora molt elevada, amb més de 15 mediacions l'any. La majoria dels centres que tenen el programa, però, el fan servir amb una freqüència baixa o mitjana. Aquest patró pot suggerir que el programa es troba encara en una fase inicial d'implementació en molts centres, o que la seva activació està molt condicionada per la presència de conflictes visibles.

En conjunt, aquestes dades posen de manifest que la mediació entre iguals és percebuda com un recurs valuós per part dels centres que l'han incorporada, però també que hi ha molt camí per recórrer perquè aquesta pràctica estigui estesa, sistematitzada i consolidada dins del sistema educatiu balear. Es constata que en la gestió de la resolució de conflictes han guanyat espai altres estratègies, com les pràctiques restauratives que, com s'ha pogut comprovar anteriorment, tenen un grau d'aplicació major, especialment les de tipus proactiu, i les tutories entre iguals.

- **TAULA 10**. *Número de centres que apliquen el programa de mediació entre iguals*

-

SI	93	33,1 %
NO	188	66,9 %

GRÀFIC 21. *Grau d'aplicació del programa de Mediació entre Iguals*

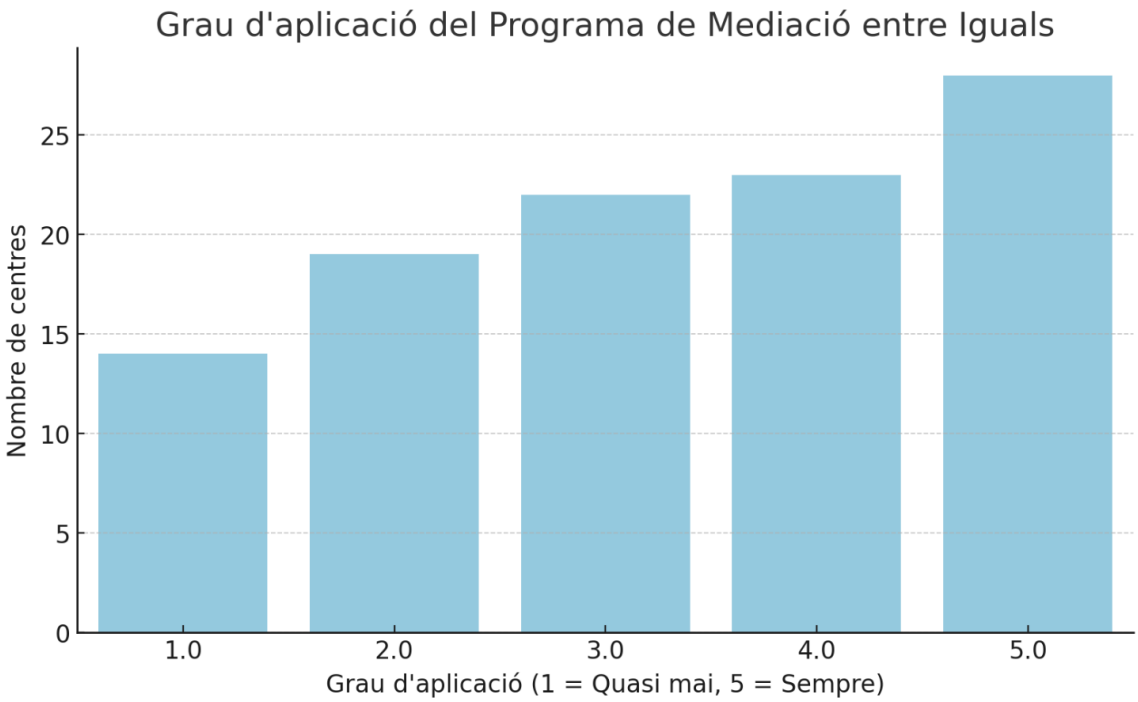

GRÀFIC 22. *Grau de satisfacció del programa de Mediació entre Iguals*

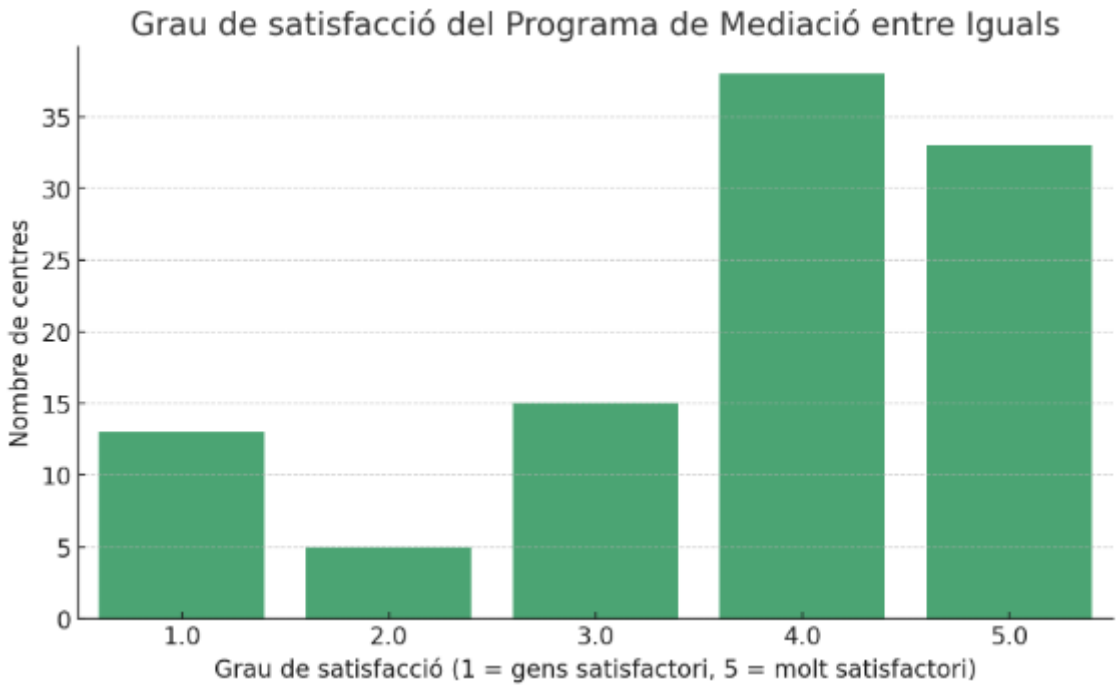

TAULA 11. Freqüència d'aplicació del programa de mediació entre iguals

	N centres	*Percentatge*
Cap	177	62.99 %
Baixa (menys de 5 mediacions realizades)	42	14,95 %

Mitjana (entre 5 i 15 mediacions realitades)	37	13,17%
Alta (més de 15 mediacions realitzades)	25	8,9 %

— CIBERMENTORIA

Internet és l'espai de relació per excel·lència avui en dia i, per tant, el nostre temps vital es divideix entre espais digitals i espais presencials, que vol dir que la convivència s'ha d'aprendre a través d'ambdues realitats.
La cibermentoria està basada en la mediació i la formació de les relacions en els dos àmbits i promociona l'aprenentatge mitjançant l'acció i la pràctica.
La mediació i la cibermentoria contribueixen a la millora del clima de convivència als centres educatius. Proporcionen unes possibilitats molt interessants per assolir l'objectiu de generar i expandir coneixement sobre la resolució de conflictes, la convivència positiva i la vida digital saludable; en definitiva, d'augmentar el benestar de tots els membres de la comunitat educativa.

TAULA 12. *Existència del programa de cibermentoria*

SI	21	7,47 %
NO	260	92,53 %

GRÀFIC 23. *Aplicació i satisfacció del Programa de Cibermentoria*

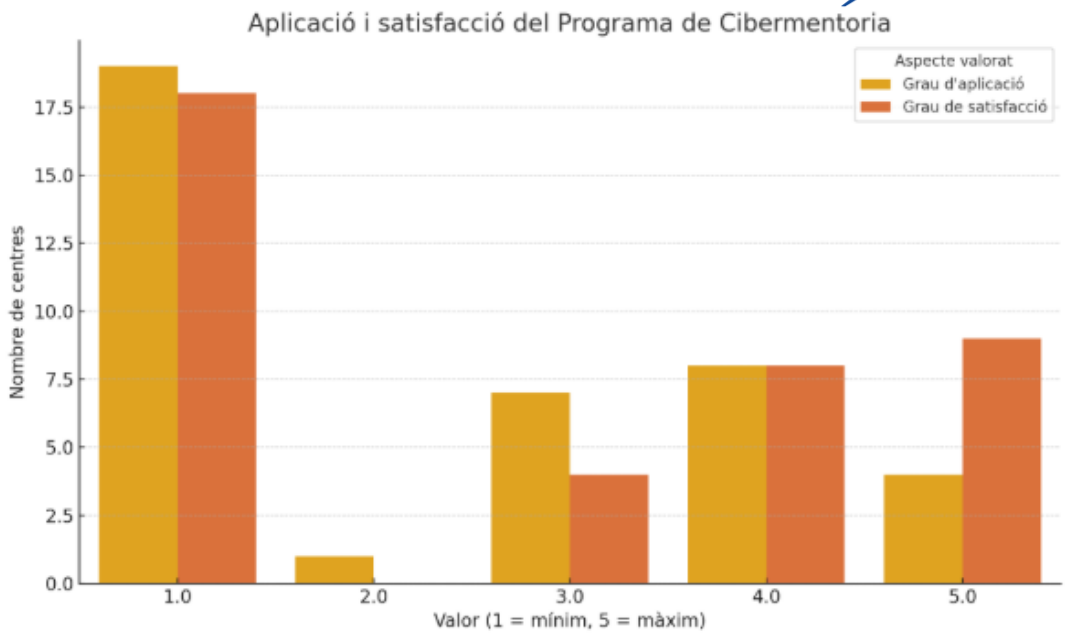

En conjunt, la gràfica mostra que el Programa de Cibermentoria és encara molt poc estès i aplicat amb poca intensitat, però les valoracions positives entre qui l'aplica poden ser un indicatiu del seu potencial. Això obre la porta a fomentar-ne l'expansió i la consolidació, ja que hi ha indicis que, amb una implementació més robusta, podria esdevenir una eina ben valorada per a la prevenció i l'abordatge del ciberassetjament i la promoció del bon ús digital.

II. Programes preventius específics

A continuació és representen els programes i activitats que estan en pràctica als nostres centres educatius per educar d'una forma integral i per atendre les necessitats i diferents realitats que hi ha al món actual i a les aules, des d'un enfocament educatiu i proactiu centrat en les persones. Destaquen els programes per dotar l'alumnat d'eines per poder enfrontar els conflictes i els centrats en la cooperació i els drets humans.

TAULA 13. *Programes i activitats preventives fetes als centres educatius (curs 2022-2023)*

Programa de bon ús de les tecnologies i d'internet	**150**	53,38 %
Programes d'educació social i emocional	**182**	64, 77 %
Programes d'acollida per a l'alumnat nouvingut	**230**	81, 85 %
Programa de Tutoria entre iguals i altres formes d'ajuda?	**75**	26,69 %
Prevenció de l'assetjament i el ciberassetjament	**339**	82 %
Prevenció autolesions i conductes de risc	**252**	64 %
Acompanyament en la gestió de processos emocionals complexos	**336**	85 %
Actuacions de prevenció sobre assetjament i ciberassetjament	**259**	92,17%
Actuacions de prevenció sobre les autolesions i el risc autolític	**192**	68,33%
Actuacions per a fomentar l'oci saludable i prevenció d'addiccions	**227**	80,78%
Interculturalitat i prevenció del racisme	**202**	71,89%
Drets humans i solidaritat	**227**	80,78%

Acompanyament emocional (dols, ansietat...)	**228**	81,14%
Resolució positiva de conflictes	**268**	95,37%
Pla d'Acció Tutorial	**269**	95,73%

GRÀFIC 24. *Programes i actuacions per àmbit*

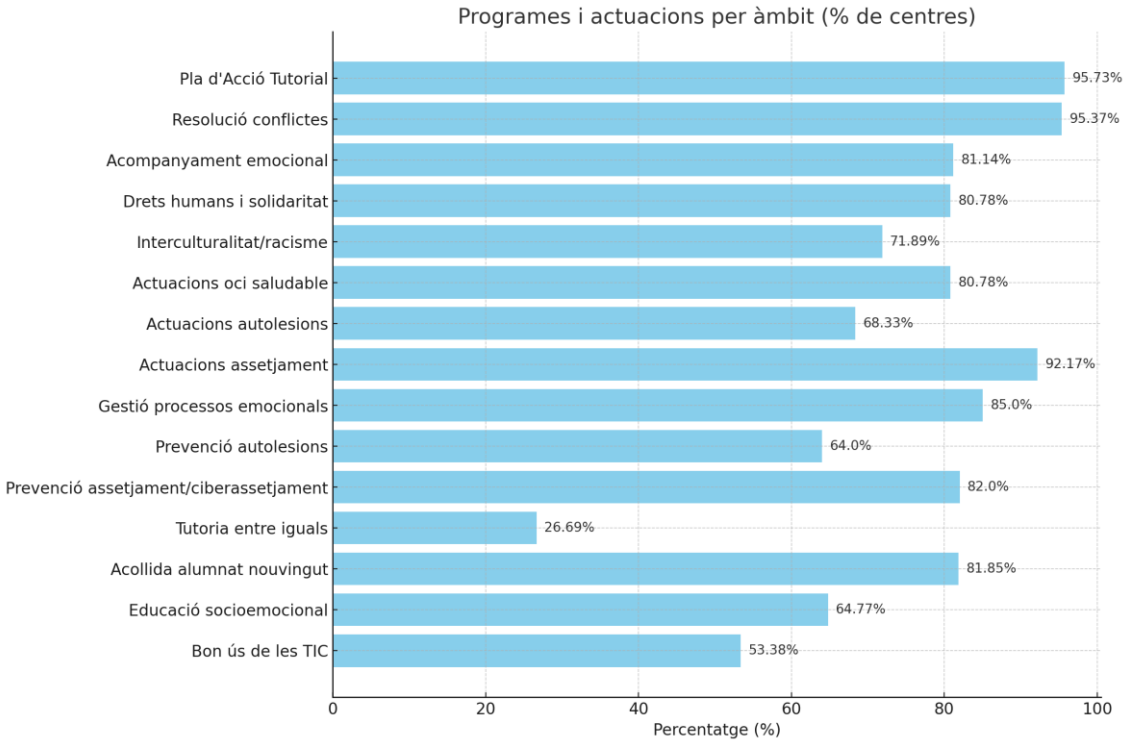

III. Autopercepció i valoració de les relacions i la comunicació en els centres

En el gràfic que hi ha a continuació es constata el grau de satisfacció general quant a les relacions i la comunicació entre els diferents membres dels centres educatius. S'ha de destacar que tenir un bon clima i una bona cultura de centre que cuidi i fomenti les relacions entre els seus membres obtindrà de manera més amable i efectiva els objectius curriculars, socials i emocionals que es plantegi. En general, es pot afirmar que hi ha una valoració positiva sobre les relacions i la comunicació en els centres educatius.

GRÀFIC 25. *Valoració de les relacions i la comunicació en el centre*

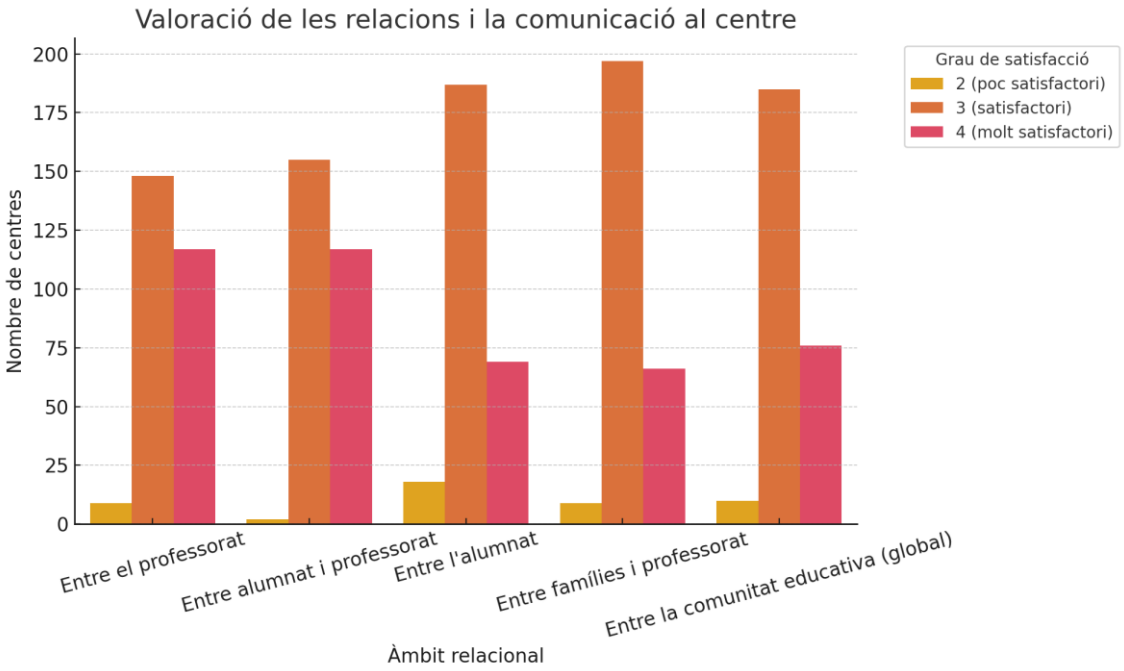

IV. Valoració de la formació rebuda en matèria de convivència i benestar

La valoració que fan els centres sobre la formació en convivència i benestar dins la seva comunitat educativa presenta un panorama relativament equilibrat, però amb elements que apunten a millores necessàries.

D'una banda, la majoria de centres qualifiquen la formació com a suficient (34,2%) o adequada (32,7%), fet que indica que més del 66% considera que la formació rep una cobertura acceptable. Aquesta percepció denota un reconeixement del treball que ja es fa en aquest àmbit, i probablement reflecteix la presència d'iniciatives formatives que, si bé no són excel·lents, responen a les necessitats mínimes del centre.

Tanmateix, és rellevant observar que un 25,6% dels centres la consideren insuficient, un quart del total, i que només un 7,5% la defineix com a molt adequada. Això suggereix que hi ha una manca d'excel·lència i aprofundiment en la formació, i que una part significativa dels centres considera que no disposa de les eines ni els coneixements suficients per abordar amb solidesa la convivència i el benestar emocional de la comunitat educativa.

Aquesta distribució reflecteix que, malgrat els avenços, la formació en aquest àmbit encara no està plenament consolidada ni generalitzada, i que hi ha una oportunitat clara per enfortir-la, diversificar-la i adaptar-la millor a les necessitats específiques dels equips docents, el personal no docent i fins i tot les famílies. Especialment tenint en compte la complexitat creixent de les dinàmiques escolars, és fonamental apostar per una formació sistemàtica, pràctica i continuada.

GRÀFIC 26. *Valoració de les relacions i la comunicació en el centre*

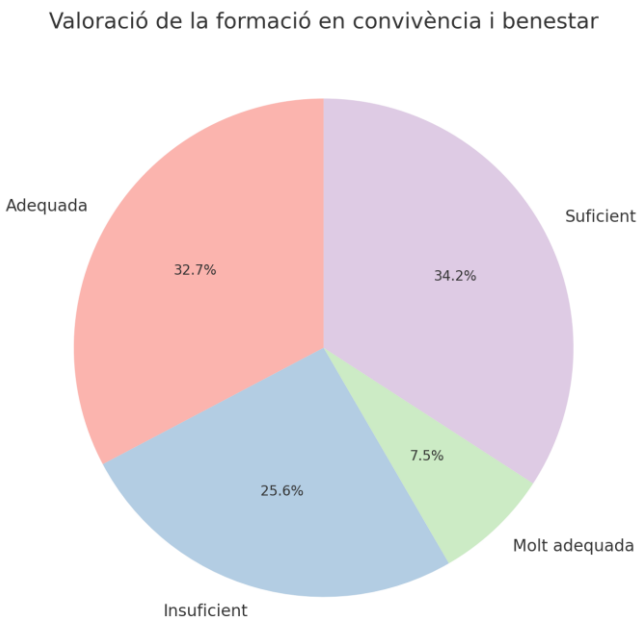

III. Recursos externs utilitzats

Els centres educatius han de ser espais oberts a l'entorn i aprofitar la xarxa de recursos externs: socials, pedagògics i culturals de la comunitat, així com també esdevenir un recurs per la comunitat on estan.

Tots els recursos són imprescindibles per augmentar la capacitat del centre escolar per respondre a la diversitat de l'alumnat i al fet d'oferir propostes flexibles en l'organització i en la provisió de suports per personalitzar i individualitzar l'ensenyament.

Els recursos externs utilitzats, moltes vegades associats a xerrades, tallers o programes, estan indicats en el 27. Els més utilitzats són els policies tutors i els propis dels ajuntaments dels diferents municipis.

S'ha de destacar la col·laboració i la qualitat de la feina de prevenció que fan els policies tutors amb l'oferta variada de tallers per a les diferents etapes educatives. És una realitat la proximitat d'aquesta figura en la majoria dels centres educatius, molt presents a l'hora de gestionar situacions complicades, conflictes o situacions de risc, que necessiten intervenció amb suport extern.

GRÀFIC 27. *Recursos externs utilitzats*

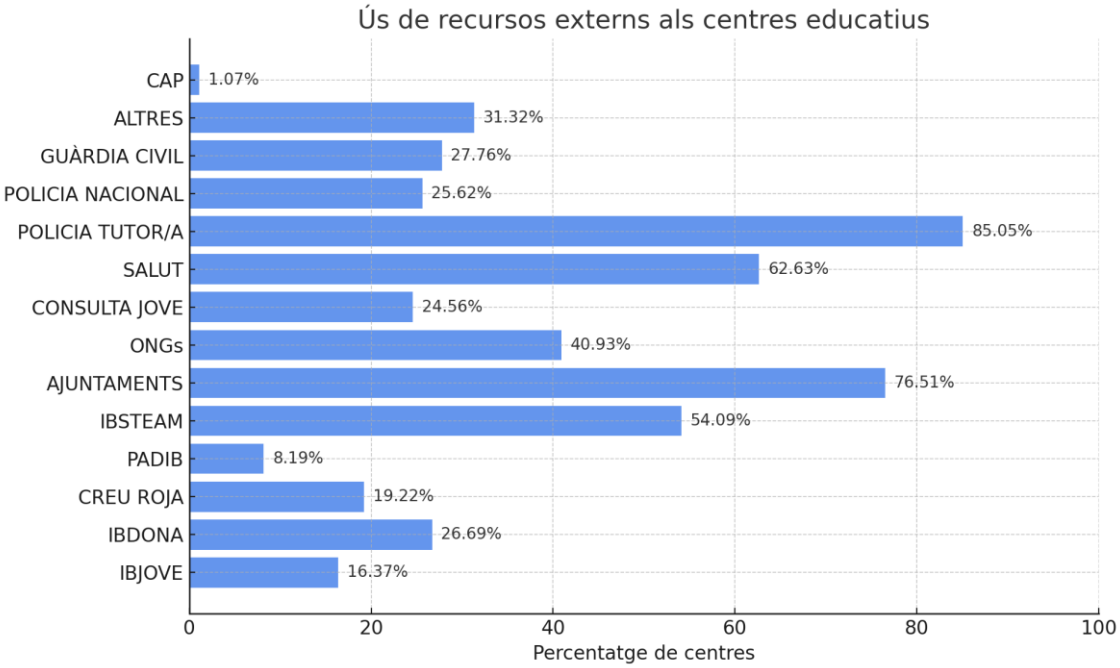

IV. Propostes de millora dels centres educatius

Les propostes de millora per al curs vinent giren entorn de cinc grans àmbits:

1. Formació i capacitació de la comunitat educativa
Una de les demandes més recurrents és la necessitat d'incrementar la formació del professorat, tant en gestió de conflictes com en pràctiques restauratives, educació emocional, comunicació no violenta, interculturalitat, i convivència en general. A més, molts centres demanen que aquestes formacions s'estenguin també a personal no docent i famílies, amb formats més pràctics, útils i contextualitzats. També es proposa formació específica per a l'alumnat mediador i l'equip directiu.

2. Millora i implementació de programes estructurats
Hi ha una clara voluntat de consolidar o posar en marxa programes com el de mediació entre iguals, cibermentoria, educació emocional, cohesió de grup,

acollida de nouvinguts, i tutories entre iguals. Molts centres reclamen sistematització, avaluació i revisió dels plans (Pla de Convivència, PAT, Pla d'Igualtat...) per fer-los realment operatius. També s'esmenta la necessitat de reforçar l'aplicació de pràctiques restauratives (tant proactives com reactives) i cercles de diàleg a l'aula.

3. Recursos i temps

Una reivindicació molt estesa és la manca de recursos humans i horaris per poder dur a terme les tasques relacionades amb la convivència. Es reclama més hores per a les coordinacions, més reconeixement institucional, i l'accés a materials, espais i dinamitzacions externes. Alguns centres proposen la creació d'espais d'escolta emocional, aules de convivència, o espais específics de benestar.

4. Comunicació i implicació de tota la comunitat educativa

Moltes propostes apunten a la necessitat de millorar la comunicació interna, fomentar la coresponsabilitat entre el claustre, i implicar les famílies d'una forma més activa i efectiva. Es proposen cafès tertúlia, xerrades, i campanyes de sensibilització, així com estratègies per visibilitzar les iniciatives de convivència i implicar l'alumnat en la seva difusió i aplicació.

5. Acompanyament institucional i interconnexió

Diversos centres manifesten la necessitat d'un acompanyament més actiu per part de la Conselleria d'Educació i Universitats, així com la restitució o millora de la figura del policia tutor, i la coordinació amb serveis socials, salut mental, i altres agents externs. També es valora molt positivament la xarxa de centres i es reclama mantenir o ampliar les trobades i intercanvis presencials entre centres.

Annex 2

Dades de les memòries dels centres educatius en Coeducació 2023-2024

ANNEX 2

DADES SOBRE LES MEMÒRIES DE COEDUCACIÓ 2023-2024

Les dades reflectides a partir d'aquest punt s'han extret del qüestionari de valoració de la coeducació administrat via Gestib que varen emplenar el 263 centres docents no universitaris de les Illes Balears a final del curs 2023-2024.

TAULA 14. *Nombre de memòries trameses per illes*

Mallorca	196	74,52 %
Menorca	29	11,03 %
Eivissa	36	13,69 %
Formentera	2	0,76 %
TOTAL	**263**	**100,00 %**

– TIPOLOGIA DE CENTRES QUE HAN TRAMÈS LA MEMÒRIA

TAULA 15. *Tipologia de centres que han tramès la memòria*

Tipologia de centres	2023-2024	%
CEIP	149	56,65
CC	47	17,87
IES	44	16,73
CEPA	7	2,66
CEE[11]	1	0,38
CEI[12]	4	1,52
EI[13]	1	0,38
CEIPIESO[14]	4	1,42
CIFP[15]	3	1,14
CEIPIEEM[16]	1	0,38
EOI[17]	3	1,14
TOTAL	263	100,00

[11] Centre d'educació especial
[12] Centre privat d'educació infantil
[13] Escola infantil (centres públics)
[14] Col·legi d'educació infantil i primària integrat amb educació secundària obligatòria
[15] Centre integrat de formació professional
[16] Col·legi d'educació infantil i primària integrat amb ensenyaments elementals de música
[17] Escola oficial d'idiomes

Vegeu la Resolució del conseller d'Educació, Universitat i Recerca de 21 de gener de 2021 per la qual es modifica la Resolució del conseller d'Educació i Cultura de 12 de març de 2010 per la qual s'estableixen la denominació i les sigles que han de constar al Registre de centres docents de les Illes Balears.

Més de la meitat de les memòries són dels centres d'educació infantil i primària (CEIP); a continuació, dels centres concertats (CC) i, en tercer lloc, dels centres d'educació secundària (IES).

- TOTAL D'ALUMNAT I DADES RESPECTE EL GÈNERE

Les xifres absolutes totals d'alumnat segons el gènere en els centres que han respost el qüestionari són:

- **Masculí**: 55.465 alumnes
- **Femení**: 53.060 alumnes
- **No binari**: 38 alumnes

Això indica una distribució bastant equilibrada entre nois i noies, amb una petita però significativa presència d'alumnes que s'identifiquen com a no binaris. El total d'alumnes és de 126250.

- REALITZACIÓ DEL PLA D'IGUALITAT I COEDUCACIÓ

TAULA 16. Nombre de centres que disposen de PIC

PIC	2023-2024	%
Sí	224	85,17
En procés	24	9,13
No	15	5,7

La graella reflecteix clarament que la gran majoria de centres (85,17%) afirmen disposar-ne.

- HORES SETMANALS DE COORDINACIÓ DE L'AGENT DE COEDUCACIÓ

GRÀFIC 28. *Hores setmanals de coordinació de l'agent de coeducació*

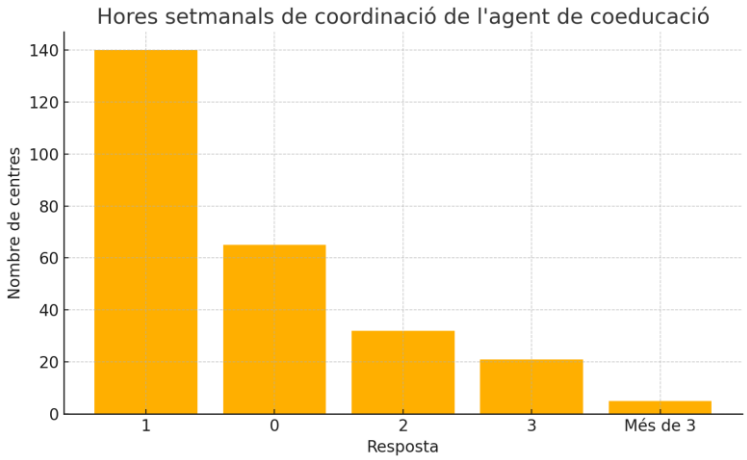

L'anàlisi de les hores setmanals destinades a la coordinació de l'agent de coeducació mostra una realitat marcada per la limitació de recursos i prioritats dins els centres educatius. La majoria de centres que responen al qüestionari declaren disposar d'una sola hora setmanal per a aquestes tasques, fet que indica una certa voluntat institucional de donar-hi cabuda, però amb un marge d'acció molt reduït. Aquesta escassa disponibilitat horària limita enormement la capacitat de l'agent de coeducació per impulsar accions transversals, acompanyar el claustre, coordinar activitats amb altres agents o fer seguiment dels plans.

Una dada especialment preocupant és que gairebé una quarta part dels centres no assignen cap hora de coordinació a aquesta figura, la qual cosa posa en qüestió la possibilitat real d'articular accions de coeducació amb continuïtat i coherència. A l'altre extrem, només una minoria molt petita de centres disposa de més de tres hores setmanals, que probablement són centres que ja tenen una trajectòria consolidada o una estructura organitzativa que els permet prioritzar aquesta línia de treball.

Aquest panorama reflecteix una situació desigual i sovint precària quant al desplegament real de les polítiques coeducatives dins els centres, malgrat la seva inclusió formal en documents com els PEC o els plans d'igualtat. La manca de temps assignat pot esdevenir un dels principals obstacles per transformar la coeducació en una pràctica real, transversal i sostinguda.

- FREQÜÈNCIA DE REUNIÓ DE LA COMISSIÓ DE COEDUCACIÓ

GRÀFIC 29. *Freqüència de reunió de la comissió de coeducació amb els seus integrants*

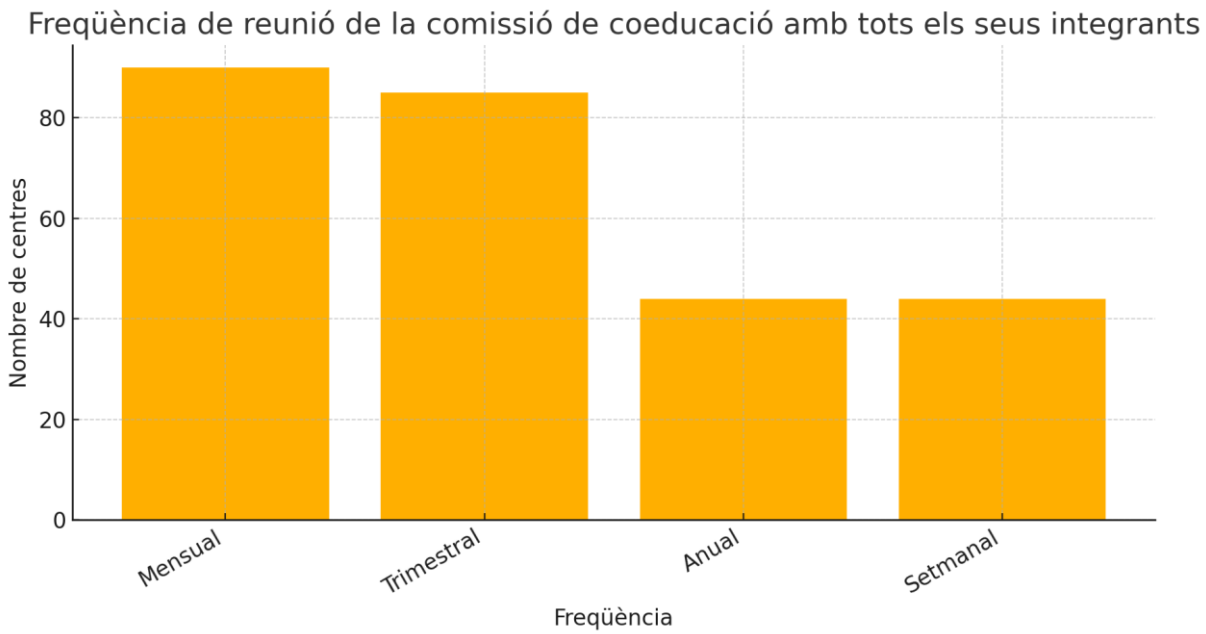

La freqüència de reunió de la comissió de coeducació varia notablement entre centres, fet que reflecteix diferents nivells de consolidació i prioritització. Tot i que alguns centres mantenen reunions regulars, molts indiquen una baixa freqüència o inexistència de trobades, la qual cosa pot dificultar la coordinació i el seguiment d'accions coeducatives reals.

- VALORACIÓ DEL FUNCIONAMENT DE LA COMISSIÓ I DE LES SEVES ACTUACIONS

GRÀFIC 30. *Valoració del funcionament i actuacions de la comissió de coeducació*

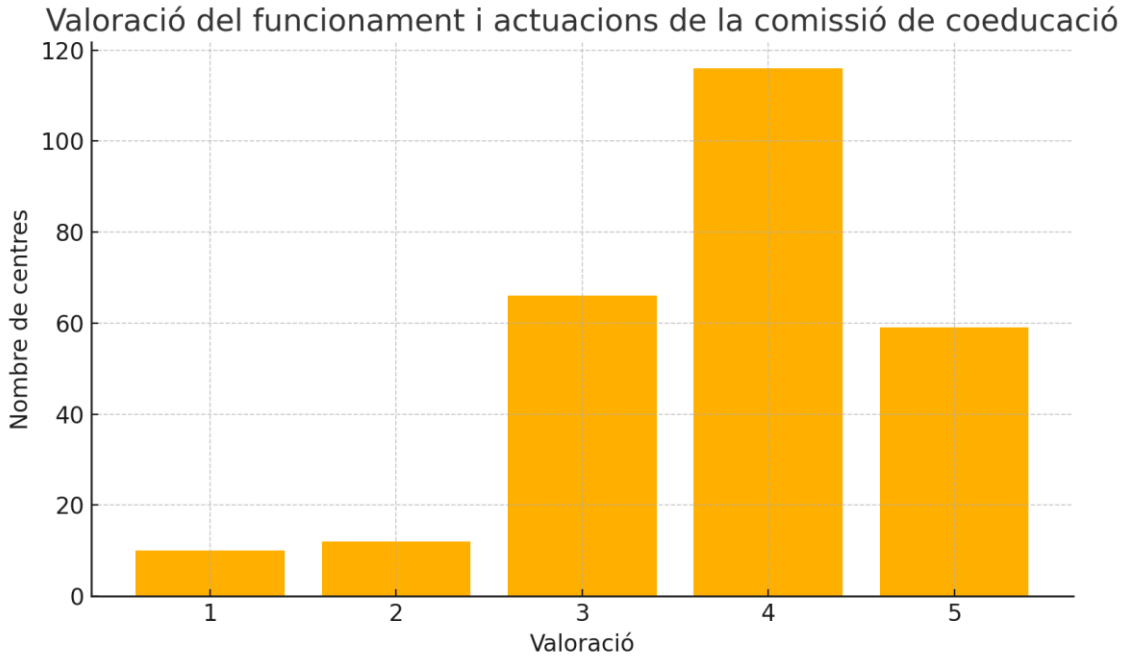

La majoria de centres valoren positivament el funcionament i les actuacions de la comissió de coeducació, amb una concentració clara de respostes entre les puntuacions 3, 4 i 5.

- IMPLEMENTACIÓ DE LES ACCIONS COEDUCATIVES ALS CENTRES

TAULA 17. Nombre d'accions dutes a terme en centres

Acció	Nombre de centres	Percentatge
Integració de la perspectiva coeducativa en el currículum	193	73.38%
Revisió i elaboració de material didàctic amb perspectiva d'igualtat i de gènere	176	66.92%
Ús no sexista del llenguatge i de la imatge en els materials didàctics	218	82.89%
Visibilització de les dones com a referents als diferents àmbits de la vida i del coneixement	238	90.49%
Visibilització del col·lectiu LGTBIQ+ com a referents als diferents àmbits de la vida i del coneixement	83	31.56%
Detecció i eliminació de materials didàctics sense perspectiva d'igualtat o amb un ús sexista del llenguatge i la imatge.	151	57.41%
Sensibilització de les associacions de famílies (APA, AMIPA, APIMA, AFA...) sobre les diferents formes de violència contra les dones, mitjançant campanyes i tallers	81	30.8%
Sensibilització de l'alumnat sobre les diferents formes de violència contra les dones, mitjançant campanyes i tallers	206	78.33%
Organització d'activitats pel 8 de març (Dia Internacional de les Dones)	241	91.63%
Organització d'activitats pel 17 de maig (Dia Internacional contral l'Homofòbia)	49	18.63%
Organització d'activitats pel 28 de juny (Dia de l'Orgull LGTBIQA+)	15	5.7%

Organització d'activitats pel 23 de setembre (Dia Internacional contra l'Explotació Sexual)	7	2.66%
Organització d'activitats pel 25 de novembre (Dia Internacional contra la Violència Masclista)	210	79.85%
Participació a la convocatòria d'accions de sensibilització del 25N	165	62.74%
Participació a la Xarxa de Centres Coeducatius (Convivèxit)	75	28.52%
Implementació de programes d'educació afectiva i sexual amb perspectiva de gènere	142	53.99%
Actuacions puntuals de sensibilització del claustre	124	47.15%
Ús no sexista del llenguatge oral	193	73.38%
Organització d'activitats pel 6 de febrer (Dia Internacional de Tolerància zero amb la mutilació genital femenina)	5	1.9%
Organització d'activitats per l'11 de febrer (Dia Internacional de la dona i la nina a la ciència)	143	54.37%

GRÀFIC 31. *Nombre d'accions dutes a terme pels centres educatius*

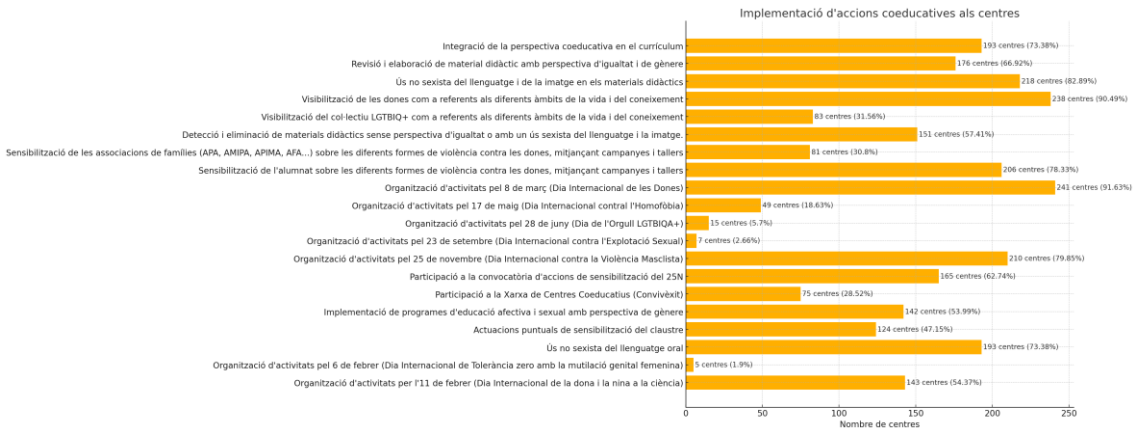

L'anàlisi qualitatiu de les pràctiques coeducatives revela una implementació desigual però amb algunes tendències clares. Les accions més freqüents són les que impliquen visibilització de referents i llenguatge inclusiu, com ara la visibilització de les dones en

diversos àmbits (realitzada pel 90% dels centres) i l'ús no sexista del llenguatge i la imatge als materials didàctics (83%). Aquestes pràctiques, relativament fàcils d'integrar transversalment, reflecteixen una consciència consolidada en molts centres sobre la importància de trencar amb els estereotips tradicionals i representar la diversitat.

També hi ha una bona presència de la integració de la perspectiva coeducativa al currículum (73%) i de la revisió dels materials educatius (67%), indicant una voluntat de transformar el contingut educatiu més enllà d'activitats puntuals.

En canvi, pràctiques com la visibilització del col·lectiu LGTBIQ+ tenen una implantació molt més baixa (32%), fet que pot indicar certes reticències, manca de formació o dificultats per abordar aquesta temàtica en alguns contextos educatius. Aquest desequilibri evidencia que la coeducació es treballa amb més intensitat en l'àmbit del gènere que no pas en la diversitat sexual i afectiva.

Aquesta lectura mostra que, tot i que molts centres fan passes importants cap a una educació més igualitària, encara hi ha espais i col·lectius que resten poc visibles i que requeririen més atenció, recursos i suport institucional per ser incorporats de forma plena i transformadora.

- PROGRAMES D'EDUCACIÓ AFECTIVA I SEXUAL

TAULA 18. Nombre de centres que han realitzat un programa afectivo-sexual

Han realitzat programes	2023-2024	%
Sí	193	73,38
No	70	26,62

GRÀFIC 32. *Nombre d'accions dutes a terme pels centres educatius*

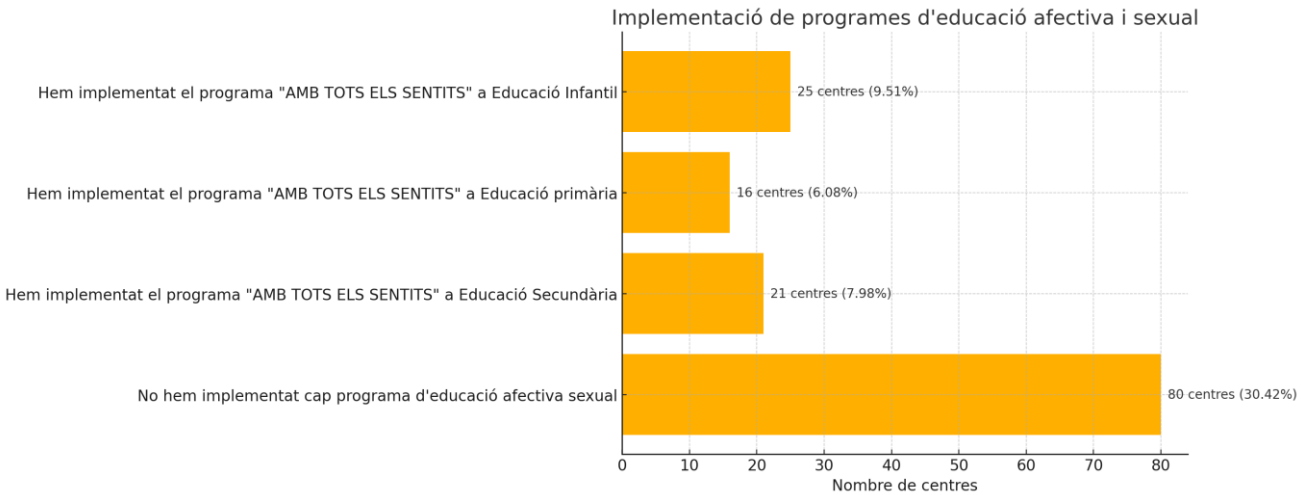

S'han identificat 80 centres que han descrit pràctiques o programes alternatius al programa oficial "Amb tots els sentits" per treballar l'educació afectiva i sexual. Les respostes són molt diverses i inclouen:

— col·laboracions amb serveis sanitaris com Salut Jove, Consulta Jove, IBSalut i infermeres de centres de salut
— tallers oferts per associacions com Filosa, RANA, Ben Amics, o la Creu Roja
— iniciatives municipals, especialment notables les del Ajuntament de Calvià i el projecte Ciutadella Coeduca
— programes propis creats pel mateix centre, sovint amb noms o estructures personalitzades
— accions puntuals com xerrades, diagnòstics interns o SA integrades a diferents nivells

Tot plegat reflecteix un panorama ric en iniciatives, però també dispers, en què molts centres cobreixen aquest àmbit de manera puntual o parcial, sovint depenent de la iniciativa local o del compromís del personal docent

TAULA 19. Col·laboració amb entitats en educació afectiva i sexual

Entitat	Nombre de centres	Percentatge
Servei de Coordinació i Atenció a la Diversitat Sexual i de Gènere (Conselleria Famílies i Afers Socials)	26	9.89%
Consulta d'Identitat de Gènere Infantil- Adolescent (IB-SALUT)	26	9.89%
IBDONA	66	25.1%
Servei d'Atenció Integral del Consell Insular (SAI)	8	3.04%
Ben Amics	32	12.17%
Xarxa de Feminisme a l'Escola	65	24.71%
Chrysallis	9	3.42%
Associació Balears Diversa	1	0.38%
Sessions Preventives del Pla Director (Cossos de seguretat)	39	14.83%
Consell Insular	30	11.41%
Ajuntaments	169	64.26%

A banda d'aquests, amb un caràcter més institucional, Un dels recursos més mencionats és la Fundació RANA, molt activa en temes de prevenció d'abusos i violència masclista, amb tallers tant per a alumnat com per a famílies. També apareixen amb força entitats com Creu Roja, CEPCA, Salut Jove, Metges del Món i diverses comissions municipals d'igualtat o serveis socials, que aporten suport extern mitjançant xerrades, tallers o materials educatius.

Alguns centres col·laboren amb associacions especialitzades com Filosa, Sa Clau de s'Armari, Andiara, Transverxia o La Lioparda, que treballen temes específics com la

diversitat afectivosexual, la identitat de gènere o la coeducació des d'una perspectiva artística o vivencial. També s'han aprofitat recursos universitaris, com la UIB i figures com Lluis Ballester o Sandra Sedano, que donen un suport acadèmic a les intervencions.

Altres pràctiques interessants inclouen l'elaboració de projectes propis, col·laboracions amb famílies expertes, bústies de preguntes, o materials adaptats com els blogs de coeducació o els cercles de diàleg a l'aula. Aquest ventall de recursos mostra que, encara que no hi hagi una homogeneïtat metodològica, molts centres s'esforcen per abordar l'educació afectiva i sexual d'una manera significativa, creativa i col·laborativa, aprofitant el teixit social i professional del seu entorn.

- EINES EMPRADES PER A L'AVALUACIÓ DE LA COEDUCACIÓ EN ELS CENTRES EDUCATIUS

GRÀFIC 33. *Eines emprades per avaluar la coeducació als centres*

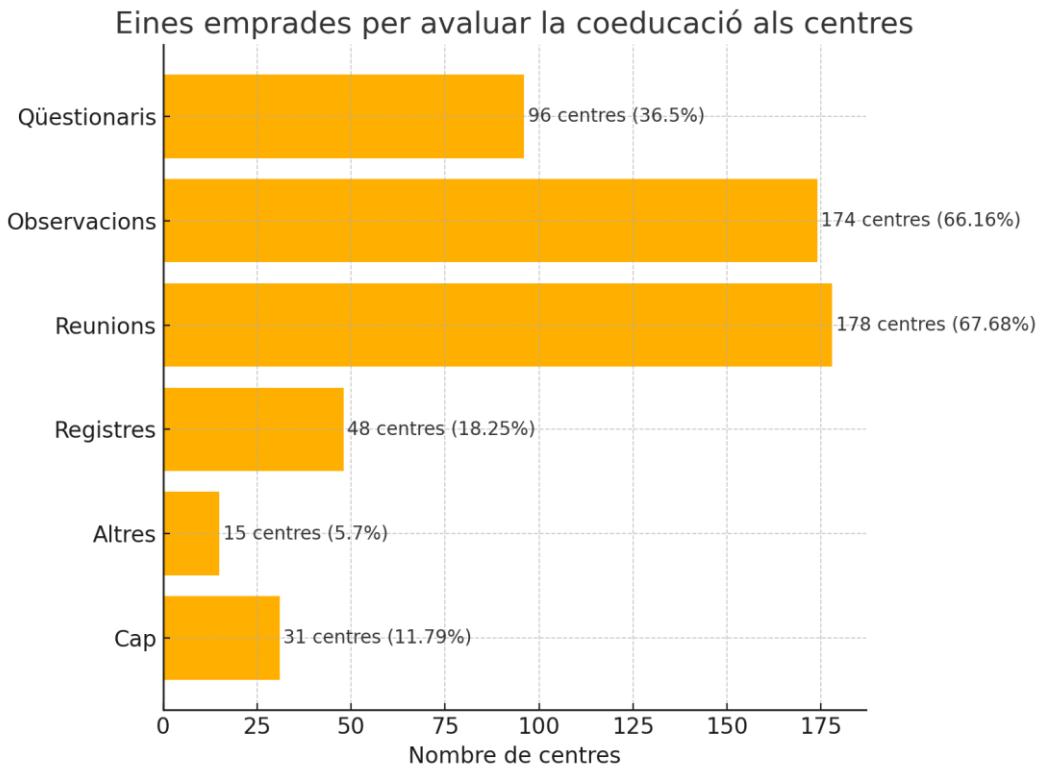

- FORMACIÓ REBUDA

TAULA 20. Formació rebuda per part de cada col·lectiu

Col·lectiu	2023-2024	%
Professorat	158	73,38
Alumnat	118	26,62

Famílies	41	15,59
PAS	8	3,04

El professorat és el col·lectiu que més formació ha rebut (60,08% dels centres), cosa que reflecteix la seva implicació directa en la implementació de la coeducació. L'alumnat també rep formació en gairebé la meitat dels centres (44,87%), una dada rellevant tenint en compte el seu paper central en la transformació educativa. En canvi, la formació dirigida a famílies (15,59%) i al personal no docent (PAS) (3,04%) és clarament minoritària, fet que posa de manifest una àrea de millora si es vol avançar cap a una comunitat educativa realment coeducadora i transversal.

TAULA 21. Agents de coeducació que han rebut formació

Formació rebuda	2023-2024	%
Sí	153	58,17
No	110	41,83

El 58,17% dels centres indiquen que la persona coordinadora de la comissió de coeducació **sí ha rebut formació específica**, mentre que un 41,83% **no l'ha rebuda**. Això mostra un avenç significatiu, però també evidencia que gairebé la meitat dels centres encara tenen responsables de coeducació sense formació específica, fet que pot limitar l'impacte i la qualitat de les accions coeducatives.

- PROPOSTES DE MILLORA RESPECTE LA COEDUCACIÓ

IAMTGE 6. Paraules clau en les propostes de millora

L'anàlisi qualitatiu de les propostes de millora dels agents de coeducació mostra una clara demanda de més formació obligatòria per a tot el professorat, així com més hores de coordinació per a la persona responsable. També es destaca la necessitat d'implicar

les famílies i altres membres de la comunitat educativa, promoure accions més transversals i sistemàtiques al llarg del curs, i millorar la participació de l'alumnat.

Moltes propostes reclamen més recursos i suport institucional, especialment per part de la Conselleria, i subratllen la importància de crear xarxes de centres, compartir materials i bones pràctiques, i donar continuïtat a projectes com "Amb tots els sentits". Finalment, es fa evident una preocupació per la manca de temps i el pes burocràtic, així com per la necessitat d'una planificació a llarg termini i accions alineades amb els documents de centre.

II. Actes commemoratius 25N i 8M amb la subvenció del Pacte d'Estat a través d'IBdona

Els actes commemoratius més celebrats als centres educatius són els que reben subvenció del Pacte d'Estat a través d'IBdona, els quals gestiona l'INSTITUT. De la memòria del curs 23-24 se n'extreu:

Els objectius principals s'han centrat en:

- Prevenir les violències masclistes en totes les etapes educatives.
- Sensibilitzar la infància i joventut per generar canvis d'actituds.
- Proporcionar eines per detectar violències en relacions afectives.
- Fomentar el respecte i la resolució no violenta de conflictes.
- Reforçar l'empoderament i lideratge de les dones.

- PARTCIPACIÓ DELS CENTRES EDUCATIUSP

Primer semestre 2024:

- **153 centres públics participants** (Mallorca 111, Menorca 18, Eivissa 24, Formentera 0).
- **659 accions realitzades**, amb gran varietat d'activitats: tallers, teatre, murals, activitats artístiques i educatives, lectures, dinàmiques de rol, etc.

Segon semestre 2024:

- **155 centres públics** (augment del 3,22% respecte l'any anterior).
- **476 accions realitzades** (Mallorca 390, Eivissa 59, Menorca 27).

- **7 centres concertats participants**, tots a Mallorca, amb 24 accions realitzades (participació encara molt baixa i nul·la a Menorca, Eivissa i Formentera).

- IMPACTE I VALORACIÓ

Alumnat i professorat:

- Alta participació i satisfacció de l'alumnat (valoració mitjana 4,5/5).
- El professorat mostra implicació moderada (entre 4,2 i 4,4).

Les famílies són l'element menys implicat (implicació i satisfacció per sota de 3).

Dificultats detectades:

- **Falta de talleristes** especialment a Menorca, Eivissa i Formentera.
- **Implicació desigual del professorat**: en alguns centres no s'han pogut fer totes les activitats planificades.
- **Baixa participació de les famílies**, resistències i manca d'interès.
- **Pressupost ajustat** donada l'elevada demanda de centres.
- **Falta de formadors masculins** per tractar temàtiques de gènere amb l'alumnat masculí.

Propostes de millora:

- Realitzar una única memòria a final de curs.
- Impulsar accions específiques per implicar les famílies.
- Contractar formadors masculins per atendre demandes específiques de gènere.
- Millorar la coordinació i comunicació amb la comunitat educativa.

III. Xarxa de centres coeducatius

La Xarxa de centres coeducatius té per objectius:

1. Facilitar als centres la possibilitat de participar en una xarxa d'aprenentatge entre iguals i d'acompanyament mutu per adoptar i compartir bones pràctiques de coeducació i afavorir la formació en la igualtat i la diversitat.
2. Potenciar un model educatiu en el qual s'equilibren les mancances amb què l'alumnat arriba a les aules a conseqüència del masclisme que impregna la societat; aquell en el qual s'eliminen tot tipus de desigualtats o mecanismes discriminatoris per raó de sexe, identitat i expressió de gènere;

característiques físiques, psíquiques o sexuals; diversitat familiar; ètnia, procedència o classe social, i aquell en el qual l'alumnat, així com tota la comunitat educativa, pugui desenvolupar lliurement les seves identitats en un clima d'igualtat real i sense cap tipus de condicionants o limitacions imposades.

3. Incorporar el principi de la coeducació al projecte educatiu, als plans d'acció tutorial i als plans i reglaments de convivència dels centres educatius, d'acord amb l'autonomia de cada centre.
4. Afavorir la innovació educativa i la implementació de millores als centres educatius a partir de l'aprenentatge entre iguals entre els docents de les Illes Balears.

Durant el curs 2023-2024 hi han participat 36 centres en total: 26 centres de Mallorca, 4 de Menorca, 4 d'Eivissa i 1 de Formentera. S'han fet tres trobades en línia d'una durada de 2 hores (de 9'15 a les 11'15 h):

- 20 d'octubre 2023
- 23 de febrer 2024
- 24 de maig 2024

CONCLUSIONS DE LA MEMÒRIA DE COEDUCACIÓ

L'anàlisi qualitatiu i quantitatiu del qüestionari sobre coeducació revela una fotografia rica i diversa de l'estat actual d'aquesta dimensió als centres educatius de les Illes Balears. En termes generals, es constata una **implicació creixent** de la comunitat educativa, tot i que **persistents desigualtats i mancances estructurals** limiten l'impacte de les actuacions.

Pel que fa a la **participació territorial**, la gran majoria de respostes provenen de centres de Mallorca, seguit per Menorca, Eivissa i Formentera, en proporcions que reflecteixen el pes poblacional però que també podrien indicar un desajust en la representativitat de les illes petites.

S'evidencia que la major part dels centres **disposen de Pla d'Igualtat i Coeducació**, tot i que no tots el tenen aprovat ni implementat de manera plena. La **coordinació de la comissió de coeducació** és sovint assumida per una sola persona, amb una càrrega de treball notable i, en molts casos, **sense prou hores de dedicació ni formació específica**, fet que afecta la qualitat i continuïtat de les accions.

Les pràctiques coeducatives més habituals inclouen **accions puntuals per dates assenyalades (25N, 8M...)**, ús de **llenguatge no sexista**, i **sensibilització sobre violències de gènere i diversitat sexual**. Tanmateix, pràctiques més estructurades com la **implementació de programes afectius-sexuals**, la **revisió del material didàctic** o l'**avaluació sistemàtica de la coeducació** són menys generalitzades.

Les **accions del 25N/8M** provinents del Pacte d'Estat a través d'IBdona mostren una aplicació extensa i diversa del programa a les Illes Balears, amb una elevada resposta per part dels centres públics. L'impacte és significatiu pel que fa a l'alumnat i les activitats implementades, tot i que es detecten mancances en la implicació del professorat i, especialment, de les famílies. Cal destacar l'èmfasi en metodologies actives, creativitat i transversalitat curricular. Tanmateix, la millora passa per consolidar el suport institucional i comunitari, i garantir la sostenibilitat i equitat territorial del programa.

Els centres reclamen **formació continuada i obligatòria per a tot el claustre**, així com **implicació de famílies i alumnat** i **més recursos econòmics i humans**. Es valora positivament la participació en xarxes com la de Convivèxit, però es detecta una manca de seguiment i d'espais estables de col·laboració i intercanvi entre centres.

Finalment, les propostes de millora expressen una voluntat clara de **transversalitzar la perspectiva de gènere en tots els àmbits de la vida escolar**, superar la dependència de dies simbòlics, **millorar la coordinació vertical entre etapes educatives**, i establir un **model de coeducació més integral, planificat i compartit**.

En definitiva, la coeducació als centres és una realitat viva i en construcció, amb experiències valuoses, però encara lluny de ser un eix estructural. Cal un impuls institucional més ferm, coordinació intercentres, formació obligatòria i recursos adequats per consolidar-la com a part fonamental del projecte educatiu.

Annex 3

Pla de feina de l'Institut per a la Convivència i l'Èxit Escolar per al curs 2024-2025

ANNEX 3

PLA DE FEINA DE L'INSTITUT PER A LA CONVIVÈNCIA I L'ÈXIT ESCOLAR PER AL CURS 2023-2024

I. Objectius i propostes d'actuació de l'Institut

Els objectius per al curs 2024-2025 són els següents:

1. Assessorar les demandes dels diferents membres de la comunitat educativa relacionades amb el desenvolupament del Decret 121/2010, de 10 de desembre, pel qual s'estableixen els drets i els deures dels alumnes i les normes de convivència als centres docents no universitaris sostinguts amb fons públics de les Illes Balears, així com altres demandes lligades al benestar i a les necessitats diverses de la comunitat educativa. Tot això, des d'una mirada restaurativa, segons els principis democràtics d'igualtat (entre homes i dones), equitat, inclusió i participació, per contribuir al desenvolupament de les competències bàsiques.
2. Continuar aplicant i implementant el I Pla de Coeducació anterior (accions), mentre s'acaba de redactar el II Pla i s'incorporen les esmenes pertinents.
   a) Difondre orientacions per al disseny i el desenvolupament del pla d'igualtat del centre.
   b) Elaborar, aprovar i implementar els plans d'igualtat a tots els centres educatius no universitaris de titularitat pública.
   c) Oferir orientacions i formació específica per al personal docent que ha d'exercir la funció d'agent de coeducació.
   d) Oferir formació als responsables d'impulsar i fer el seguiment de les mesures educatives que fomentin la igualtat real entre dones i homes als consells escolars.
   e) Mantenir la xarxa de centres coeducatius, oferint acompanyament i assessorament, 3 trobades virtuals i una Jornada presencial (opcional).
   f) Oferir formació als membres dels serveis d'orientació sobre el programa «Amb tots els sentits».

g) Difondre a través d'Internet materials i guies específiques sobre l'ús del llenguatge oral, escrit i visual no sexista.
h) Elaborar, publicar i difondre, en coordinació amb altres administracions i organismes, orientacions i recursos didàctics per sensibilitzar l'alumnat sobre l'ús segur d'Internet i dels dispositius mòbils per evitar el ciberassetjament i les diferents formes de violències masclistes a través d'aquestes dispositius.
i) Implementar el programa d'educació afectivosexual «Amb tots els sentits» a l'educació secundària obligatòria.
j) Difondre i implementar el programa d'educació afectivosexual «Amb tots els sentits» a l'educació infantil i fer-ne formacions.
k) Difondre i implementar el programa d'educació afectivosexual «Amb tots els sentits» a l'educació primària i fer-ne formacions.
l) Difondre i aplicar el Protocol de prevenció, detecció i intervenció de l'assetjament LGTBI-fòbic als centres educatius de les Illes Balears.
m) Sensibilitzar i prevenir les violències masclistes als centres educatius:
—Elaborar i difondre als centres educatius propostes curriculars per treballar la coeducació en dates significatives, com el 25 de novembre, el 8 de març, el 17 de maig, el 28 de juny, etc.
—Dur a terme accions de sensibilització i prevenció específiques per etapes educatives adreçades a la comunitat escolar, especialment a l'alumnat.
—Elaborar una guia per reconèixer estereotips i biaixos sexistes en els materials didàctics i bibliogràfics i aportar orientacions per a l'elaboració de recursos coeducatius.
—Difondre, oferir formació i aplicar el protocol de prevenció, detecció i intervenció de la violència masclista als centres educatius de les Illes Balears.

3. Redactar i presentar el II Pla de coeducació. Durant tot el curs 2023-2024 s'ha fet una tasca d'anàlisi i elaboració del II Pla de coeducació que passarà a fase d'esmena entre el curs 2023-2024 i 2024-2025.
4. Difondre i aplicar les indicacions de la resolució del conseller d'Educació i Formació Professional de dia 24 de maig de 2023 per la qual s'estableixen les funcions i la composició de la Comissió de Convivència i Benestar i es crea la figura de la persona coordinadora per al benestar i la protecció de l'alumnat en els centres educatius no universitaris sostinguts amb fons públics de les Illes Balears, segons la Llei Orgànica 8/2021, de 4 de juny, de protecció integral a la infància i l'adolescència front la violència, i segons les

directrius marcades pel Ministeri d'Educació i Formació Professional. S'oferiran formacions i acompanyament.

5. Mantenir la xarxa de centres per a la convivència, centres educatius que promouen la cultura de la pau, la mediació, les pràctiques restauratives i la igualtat, oferint acompanyament i assessorament, 3 trobades virtuals i una Jornada presencial (opcional).
6. Continuar amb la coordinació amb el Departament d'Inspecció Educativa i els equips directius per garantir que tots els centres educatius disposin de plans de convivència i benestar amb la persona coordinadora, i els respectius plans d'igualtat.
7. Incidir en la importància de la col·laboració dels centres educatius quant a la informació que ens poden transmetre a través de les memòries de convivència i de coeducació, fonamentals per la detecció de necessitats i per impulsar una millora.
8. Continuar amb la coordinació i la col·laboració amb altres conselleries, serveis, institucions, etc., per garantir els drets de la infància i l'adolescència en l'àmbit educatiu (Conselleria de Salut i Consum, IBdona, consells insulars, OBIA, FAPA, policies tutors, Observatori del Suïcidi, Conselleria d'Afers Socials i Esports, Universitat de les Illes Balears, Fundació ANAR, Ajuntament de Palma, Ajuntament de Manacor, etc.).
   a) Difondre, assessorar i rebre les notificacions sobre els protocols de suïcidi activats als centres educatius per derivar a l'Observatori del Suïcidi.
   b) Formar part del programa EDUCASALUT, juntament amb altres departaments i serveis, per fomentar el benestar docent.
   c) Participar, difondre i impulsar el programa PROA+ del Ministeri d'Educació i Formació Professional (MEFP) als centres educatius de les Illes Balears:
      —Organitzar i assessorar els centres educatius que realitzen les activitats palanca (Tutoria entre iguals, tutories afectives i pràctiques restauratives)
9. Participar en congressos d'àmbit nacional i internacional per donar a conèixer la feina que es fa a les Illes Balears quant al foment de la convivència positiva, la igualtat entre homes i dones, i la diversitat.
10. Mantenir i enriquir la pàgina web de l'INSTITUT.
11. Revisar el Decret 10/2008, de 25 de gener, pel qual es crea l'Institut per a la Convivència i l'Èxit Escolar de les Illes Balears.
12. Sensibilitzar sobre l'assetjament escolar als centres educatius i prevenir-lo. Oferir pòsters i materials didàctics per realitzar tallers de sensibilització i prevenció als centres educatius.
13. Oferir als centres educatius amb casos detectats d'alta vulnerabilitat, i derivats d'un protocol, tallers específics sobre: benestar i gestió emocional,

ús responsable de les tecnologies i prevenció de l'assetjament i ciberassetjament.

14. Revisar i ajustar, si cal, el nou qüestionari d'avaluació de la convivència i de la igualtat perquè els centres educatius el responguin a final de curs a través d'un formulari.
15. Elaborar materials didàctics:
    - Quadern de l'alumnat coeducador.
    - Material per a la millora de la convivència i el benestar.
    - Cartes de necessitats i cartes d'emocions amb propostes didàctiques.

II. Activitats i tasques

Les funcions de l'Institut per a la Convivència i l'Èxit Escolar en referència a cadascun dels objectius abans esmentats són:

A) Difusió i sensibilització

- Elaborar un pla de difusió i de sensibilització per a cada un dels objectius esmentats, amb la contractació de serveis externs si es considera necessari (dissenyadors gràfics i audiovisuals). Difondre les novetats del servei.
- Difondre i compartir les bones pràctiques dels centres docents.

B) Formació

Continuar amb l'oferta d'activitats de formació en els àmbits següents: convivència, igualtat, diversitat i benestar, els quals estan totalment interrelacionats. De cara al curs 2024-2025 no s'han programat formacions degut a la baixa de tot l'equip. Tot i així, les línies a seguir són les següents:

CONVIVÈNCIA

1. Prevenció, detecció, intervenció en casos d'assetjament i ciberassetjament escolar.
2. Xarxes per a la convivència.
3. Creació i seguiment d'un servei de mediació entre iguals.
4. Trobada de l'alumnat mediador.
5. Les formacions marcades per PROA+ (tutoria entre iguals, pràctiques restauratives i tutories afectives)

IGUALTAT

1. El personal docent com a agent de coeducació.
2. Xarxes de centres coeducatius.
3. Educació afectiva i sexual. *Amb tots els sentits*.

4. Formació bàsica en igualtat dirigida a la persona responsable de la igualtat als consells escolars.
5. Protocol de violències masclistes.

DIVERSITAT

1. Protocol trans*.
2. Tutoria LGTBIQA+.
3. Metodologies per combatre la normalitat.

BENESTAR

1. Competència emocional per a la convivència.
2. Prevenció, detecció i intervenció en casos de risc autolític i situacions d'ansietat (EducaSalut).
3. 1,2,3, emoció! (educació infantil).
4. *Amb tots els sentits,* educació afectiva i sexual.
5. Benestar per a docents a través de l'oferta dels CEPS
6. Jornada del servei dirigida a tot el personal docent, especialment coordinadors de convivència i benestar i agents de coeducació.

C) Assessorament i suport als centres educatius i a la comunitat escolar en general.

D) Intervenció en els centres educatius en casos detectats d'alta vulnerabilitat a través de tallers específics sobre: benestar i gestió emocional, ús responsable de les tecnologies i prevenció de l'assetjament i ciberassetjament.

E) Coordinació i col·laboració amb altres serveis i entitats:

- Continuar amb la coordinació amb el Departament d'Inspecció Educativa i els equips directius amb els objectius següents:
  - Garantir que tots els centres disposin de plans de convivència i plans de coeducació vigents, amb els respectius coordinadors assignats (coordinador de convivència i agents de coeducació).
  - Recordar la necessitat d'emplenar el formulari de la memòria de convivència.
  - Reduir el nombre d'expulsions dins els centres.
  - Aplicar els diferents protocols amb el suport de l'INSTITUT, en cas necessari.

- Coordinar-se amb altres departaments i serveis implicats en la millora del benestar docent.

III. Normativa

- Elaborar el II Pla de Coeducació de les Illes Balears a l'àmbit educatiu
- Elaborar una resolució on es recullen les tasques i funcions de l'agent de coeducació i la seva comissió

IV. Estudis i avaluació

- Redactar la memòria anual de l'Institut per a la Convivència i l'Èxit Escolar, on es recullen les dades aportades pels centres educatius i per altres serveis, com el Servei de Normalització Lingüística i Formació de la Conselleria d'Educació i Formació Professional.
- Ajustar les enquestes de les memòries de convivència i coeducació si cal.
- Redactar el Pla de coeducació 2024 - 2028
- Fer servir els recursos de la Conselleria d'Educació i Universitats (GestIB, IAQSE, serveis d'escolarització, Departament d'Inspecció Educativa, etc.) per disposar de dades sobre la convivència escolar.
- Millorar la recollida de dades sobre els protocols en el GestIB.

IMATGE 7. Comiat

Gràcies a la convivència que ens uneix, la coeducació que ens transforma i el benestar que ens cuida, seguim fent escola amb sentit i amb cor.

Antoni Vich Coll

Director de l'Institut per a la Convivència i l'Èxit Escolar

Palma, Maig 2025